

VALITUS ITÄ-SUOMEN HALLINTO-OIKEUDELLE

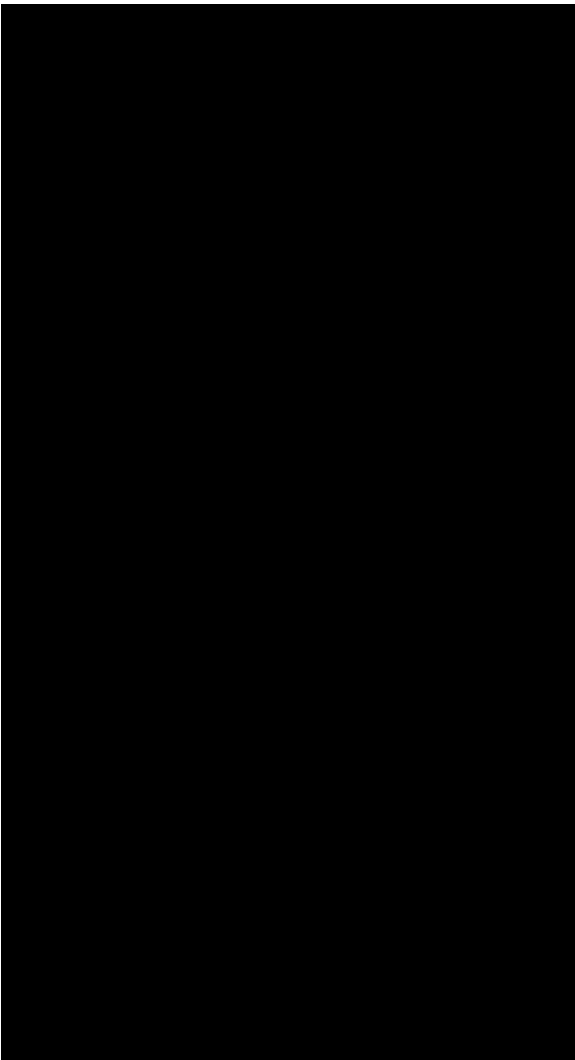
Asia: Valitus Sonkajärven Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisestä. Pykälä 3.
23.3.2026.

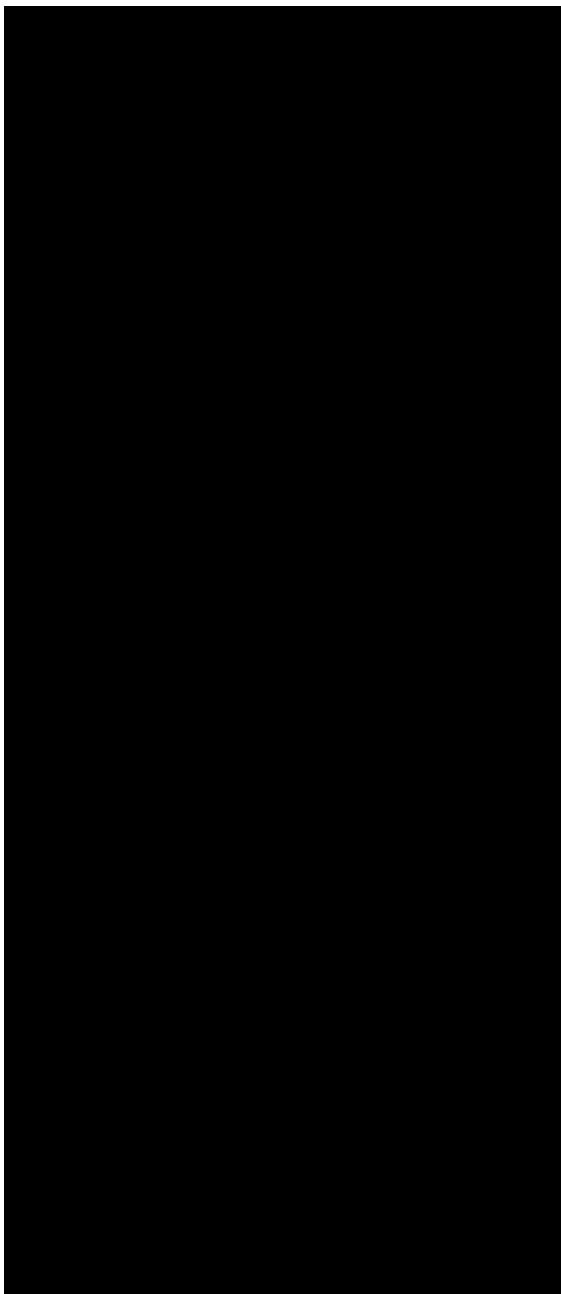
Valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen liitteenä 1.

Tiedokisaantipäivä 31.3.2026 sähköpostilla. Lähettäjänä Sonkajärven kunta.

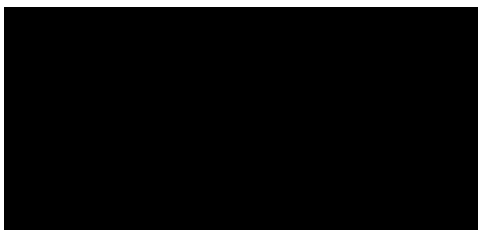
”Kokouksen tarkastettu pöytäkirja, johon on liitetty valitusosoitus, on julkaistu nähtäväksi allekirjoittamisen jälkeen kunnan internetsivuilla www.sonkajarvi.fi -- 27.03.2026 ”

Muutoksenhakijat:

Asiamies ja prosessiosoite:

VALITUS

VAATIMUKSET

Valittajat vaativat:

1. Vaadimme, Sonkajärven kunnanvaltuuston päätöksen 23.3.2026. Pykälä 3. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan kumoamista.
2. Vaadimme, että päätöksen täytäntöönpano kielletään valitusasian käsittelyn ajaksi, kunnes hallinto-oikeus on ratkaissut tämän valituksen.
3. Vaadimme, että Sonkajärven kunta määrätään korvaamaan valittajien oikeudenkäyntikulut, koska valitus on aiheutunut kunnan puutteellisesta ja virheellisestä menettelystä.
4. Pyydämme, että asiamiehellä on oikeus täydentää valitusta tarvittaessa.

YLEISTÄ

Pohjan Voima Oy:n jättämä kaavoitusaloite koskien Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan laatimista on hyväksytty Sonkajärven kunnanvaltuustossa 14.11.2022.

Kaavaluonnosvaiheeseen on valmisteltu kaksi vaihtoehtoista kaavaluonnoskarttaa VE1 (31 tuulivoimalaa) ja VE2 (23 tuulivoimalaa). Molemmissa vaihtoehdoissa tuulivoimaloiden yksikköteho on enintään 14 MW ja kokonaiskorkeus enintään 295 metriä.

Osayleiskaava-alueen pinta-ala on noin n. 4 496 ha. Kaava-alueen rajalta on etäisyyttä Sonkajärven taajamaan noin 11 km ja Sukevan taajamaan noin 4 km. Lähimmät asuin- tai lomarakennukset sijaitsevat noin 1,5 km etäisyydellä suunnitelluista tuulivoimaloista.

1 Natura-vaikutusten arviointi Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät FI0600014, SAC

Euroopan unioni pyrkii pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden kadon alueellaan. Yksi tärkeimmistä keinoista päästä tavoitteeseen on Natura 2000 -verkosto. Honkamäki-Viidankangas-hankealueen sisälle sijoittuu osittain Natura 2000 -alue ”Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät FI0600014, SAC”. Alueen Natura 2000 –suojelun perusteina olevat luontotyypit ovat humuspitoiset järvet ja lammet, aapasuot, borealiset luonnonmetsät sekä puustoiset suot.

Suomen ympäristökeskus toteaa seuraavaa;

”Aapasuon luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä tekijöitä ovat suoyhdistymän rakenteellinen eheys, jota vähentävät ojitukset ja yhdistymään kohdistunut muu maankäyttö, luontainen vesitalous (suolle tulevien vesien määrä, laatu ja virtaukset) ja turpeenmuodostus, luonnontilainen mätäs- ja märkäpintojen vaihtelu, puustorakenteen luonnontilaisuus ja suokasvillisuuden vallitsevuus. Levinneisyys Aapasoiden esiintyminen painottuu Pohjanmaalle, Peräpohjolaan ja Lappiin (ns. aapasuovyöhyke). Yksittäisiä aapasuoesiintymiä on myös Etelä-Suomessa keidassuovyöhykkeellä.

Aapasoiden esiintymien verkosto on harventunut, pinta-ala pienentynyt ja jäljellä olevien esiintymien luonnontilaisuus heikentynyt merkittävästi verrattuna alkuperäiseen tilanteeseen etenkin maan etelä- ja keskiosissa, paikoin myös Lapin eteläosissa. Pääsyitä ovat ojitus metsätalouden tarpeisiin ja pellonraivaus, mutta myös turpeenotto, suon puustoisten osien hakkuut, vesirakentaminen (tekoaltaat, purojen perkaukset), tieverkostot, kaivostoiminta ja pohjavedenotto. Myös kauempana tehdyn maankäytön etävaikutukset voivat heijastua aapasuolle tulevien vesien määrään, laatuun ja virtauksiin.

Uudisojituksista on siirrytty pääosin kunnostusojituksiin ja pellonraivaus on selvästi vähentynyt, joten luontotyypin pinta-ala ei enää pienene samassa määrin kuin ennen. Aapasoihin kohdistuu kuitenkin edelleen turpeenotto- ja, etenkin Pohjois-Suomessa, kaivostoimintauhkia. Jäljellä olevia aapasoita uhkaa etenkin luonnontilan heikkeneminen ympäröivän maankäytön aiheuttamien vesitalouden muutosten takia.” Suomen ympäristökeskus.” (Suomen ympäristökeskus. Aapasuot. Liite 2.)

Aapasoiden luonnontilaisuus on siis heikentynyt merkittävästi ihmistoiminnan vuoksi. Natura-alue Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät sijaitsee alueella, jossa nykyisellään maasto on pitkälti ollut koskemattomana pitkään. On huomioitava, että Natura-selvitys on tehty ainoastaan tutustumalla eri aineistoihin, ilman maastotutkimuksia. Natura-arvioinnin tarpeenselvityksessä on vedottu ainoastaan etäisyyteen Natura-alueen ja tuulivoimalan sekä hankealueen välillä ilman maastomittauksia, hydrologista mallinnusta tai empiiristä näytön vahvistamista. Tämä ei ole riittävä peruste poissulkea mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi Natura-alueen vesitalouteen, kasvillisuuteen tai linnustoon.

”Hankkeella ei todennäköisesti ole merkittävää haitallista vaikutusta Natura-alueen eheyteen. Etäisyydet lähimmistä tuulivoimaloista (noin 0,5 km) ja lähimmästä parannettavasta tiestä (noin 0,4 km) sekä muista muutostöitä vaativista kohteista Natura-alueelle arvioidaan olevan niin pitkät, että vaikutuksia eheyteen ei synny.” (Sweco. Natura-arvioinnin tarveharkinta. Liite 3.)

”Vaikutuksia luontotyypeille tuulivoimahankkeissa yleisesti voi aiheutua suoraan tai epäsuorasti hankealueen infran, eli turbiinien, teiden ja sähkönsiirtolinjojen rakentamisen kautta. Välillisiä vaikutuksia tuulivoimapaiston tai sen sähkönsiirron rakentamisesta voivat yleisesti ottaen olla mm. valaistus- ja kosteusolojen muuttuminen puuston poiston ja maanmuokkauksen vuoksi, hulevesien aiheuttama kiintoainekuormitus vesistöihin tai onnettomuustilanteessa ympäristöön valuva öljy tai muu ympäristölle haitallinen aine. Näitä vaikutuksia arvioidessa on huomioitava Natura-alueen etäisyyden lisäksi valuma-alueet.” (Sweco. Natura-arvioinnin tarveharkinta. Liite 3.)

Kuten Suomen Ympäristökeskus (liite 2) ja Natura-arvioinnin tarveharkintaraportissa on todettu (Liite 3), luontotyyppin luonnontilaisuus voi heikentyä esimerkiksi tieverkoston rakentamisen takia. Natura-arvioinnin tarveharkinnassa (liite 3) on arvioitu vain etäisyyttä Natura-arvioinnin tarpeellisuudessa.

”Aapasuot ovat yleensä laajoja soita, joiden vesistä keskeinen osa tulee lumensulamisesistä, jotka keväisin seisovat suolla. Suoaltaan valuma-alue on yleensä huomattavasti suurempi kuin varsinainen suoallas.” (Sweco. Natura-arvioinnin tarveharkinta. Liite 3.) Tämä tukee näkemystä siitä, että suoaltaan valuma-alue voi ulottua varsinaista suoallasta kauemmaksi. Muokkaukset maaperässä voivat vaikuttaa kauempaakin suoalueen vesitalouteen.

Lähin tie sijaitsee vain 400 metrin päässä Natura-alueesta. Natura-alueen lähistöllä on runsaasti eri suoalueita, joihin kyseinen Natura-alue on yhteyksissä ja joiden veden nykyiseen kulkuun puiden raivas, maanmuokkaustyöt, teiden ja tuulivoimaloiden rakentaminen voi vaikuttaa. Suoalueen valuma-alueen laajuutta ei ole arvioitu suhteessa tieteelliseen lähteeseen asianmukaisella tavalla, jota luonnonsuojelulaissa edellytetään.

Kyseisen Natura-alueen Natura-tietolomakkeisiin on kirjattu seuraavaa (Tiivistelmä Natura 2000 -alueen suojeluperusteista. Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät. Liite 4.) (Natura-tietolomake. Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät. Liite 5.)

”Vahtisuolla on arvokas linnusto.”

”Kaikki tietolomakkeen taulukossa 3.1 mainitut luontotyypit kuuluvat alueen suojeluperusteisiin ja kaikkien niiden suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyminen osana verkostoa. Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita: alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys sekä luontotyyppien elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamistoimenpitein. Riitamäki, Iso Viitamäki ja Salmenlehto ovat vanhojen metsien suojeluohjelman kohteita. Vahtisuo-Salmensuo on osittain rauhoitettu ja osittain soidensuojelun perusohjelman kohde. Koko alue toteutetaan luonnonsuojelulla.”

Natura-alue on linnustollinen arvokas. Natura-arvioinnin tarveharkinnassa (liite 3) nostetaan esille kansallisella punaisella listalla olevia lintuja kuten jouhisorsa, metsähanhi, hiirihaukka, sinisuohaukka, pohjansirkku, keltävästäräkki sekä suokukko. Esimerkiksi suokukko on äärimmäisen uhanalainen, rauhoitettu lintu. Lintujen kevätmuuttoselvityksessä (liite 7, taulukko 5) on arvioitu, että muun muassa alueella esiintyvän suokukon törmäysriski tuulivoimalaan on korkea, sillä suokukko lentää törmäyskorkeudella. Tuulivoimalat suokukon elinympäristössä voivat olla merkittäviä lajin selviytymisen kannalta. Tämä ei tue luonnonsuojelulain toteutumista, sillä se heikentää uhanalaisen lajin elinympäristöä.

Natura-arvioinnin tarveharkinnan on toteuttanut Sweco. Sweco on viitannut raporttissaan (liite 3) myös heidän Ahlman Group Oy:ltä tilaamaan lintumallinnuksiin, jotka ei ole riittäviä selvittääkseen tuulivoimaloiden vaikutusta Natura-alueen linnustoon. Lintumallinnukset liitteenä 6, 7 ja 8. Lintumallinnuksia ei ole tehty Natura-alueen läheisyydessä ja täten lintuselvityksiin viittaaminen ei ole asianmukainen tapa selvittää tuulivoimaloiden vaikutusta Natura-alueen lajeihin. Luonnonsuojelulaki (liite 9) 35 § edellyttää, että

”Jos hanke tai suunnitelma joko yksinään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen

suojelutavoitteisiin. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.”

Käytännössä tämä voi tarkoittaa, että Natura-alueella esiintyvä linnustokanta voi heikentyä, niiden osuessa tuulivoimaloihin. Tätä tukee myös Metsähallituksen jättämä palaute;

”Hankealue sijoittuu osin Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät (SAC FI0600014) Natura-alueelle. Vahtisuo-alue sisältää arvokkaita suoalueita ja niitä ympäröiviä vanhojen metsien saarekkeitä. Iso Viitamäen vanhojen metsien suojelualue on aivan yhden suunnitellun voimalan vieressä. Alueella pesii mm. kanahaukka, ja hyvin todennäköisesti myös muuta vanhoille metsille tyypillistä lintulajistoa. Alueilla on mitä ilmeisimmin merkitystä myös muulle vanhojen metsien lajistolle. Metsähallitus korostaa ekologisten yhteyksien säilyttämisen tärkeyttä etenkin soista ja vanhoista metsistä koostuvien suojelualueiden läheisyydessä. Vahtisuo ja alueen muut suoalueet ovat linnustollisesti hyvin arvokkaita, ja niillä esiintyy myös uhanalaista ja huomionarvoista putkilokasvilajistoa. Edellä mainituista erityisistä luontoarvoista johtuen, Metsähallitus pitää tärkeänä, että hankkeen vaikutukset Vahtisuon Natura-alueelle selvitetäisiin huolellisesti.” (Metsähallitus. Sivut 6. Kunta- ja viranomaislausunnot sekä yhteisöjen mielipiteet. Liite 10.)

Kaavassa ei ole tehty luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista Natura-arviointia, vaikka Natura-alue sijaitsee osittain hankealueen sisällä ja ei voida poissulkea tieteellisesti sitä, että tuulivoimaloiden rakentamisesta ja toiminnasta ei voisi olla merkittävää haittaa Natura-alueelle. Natura-arvioinnin tarveharkinnassa ei ole kiinnitetty huomiota ja tarkasteltu muita tuulivoimahankkeita, joita lähialueille on suunnitteilla.

”5.5. Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa” (liite 3) kohdassa on käsitelty vain Vieremän puolella sijaitsevaa, 10 kilometrin päässä olevaa tuulivoimahanketta, vaikka lähempänä Natura-aluetta on suunnitteilla esimerkiksi Kurvilanmäki -tuulivoimahanke. Tähän hankkeeseen etäisyyttä Natura-alueella on vain 6 kilometriä. Lisäksi Kainuun puolelle on suunnitteilla laajoja tuulivoima-alueita, kyseisen Vahtisuo ja vanhat metsät -Natura-alueen pohjoispuolelle. Tämä on vakava puute tarkastellessa hankkeiden yhteisvaikutusta, jos tarkasteluun ei ole sisällytetty lähialueelle suunnitteilla olevia tuulivoimahankkeita. Käytännössä voidaan todeta, että yhteisvaikutusten arviointi muiden hankkeiden kanssa on jätetty tekemättä ja on vakava puute.

Laiminlyönti rikkoo luonnonsuojelulain (liite 9) kohtia 7 §, 34 § sekä 35 §.

7 § Varovaisuusperiaate

”Tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa päätöksenteossa kiinnitetään huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa.”

34 § Heikentämiskielto

”Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.”

35 § Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

”Jos hanke tai suunnitelma joko yksinään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.”

Natura-arvioinnin tarvearvioinnissa ei ole asianmukaisella tavalla arvioitu Natura-arvioinnin tarvetta, vaan tarvearviointi on päätetty Natura-alueen etäisyydellä tuulivoimalaan tai lähimpään tiehen; nämä eivät arvioi asianmukaisesti alueen Natura-arvioinnin tarpeellisuutta.

Laiminlyönti rikkoo luonnonsuojelulain lisäksi EU:n luontodirektiiviä artikla 6. (Liite 11)

Euroopan unionin tuomioistuin (esim. asiassa C-127/02, Waddenzee. Liite 12.) on todennut, että jos merkittäviä vaikutuksia ei voida tieteellisesti poissulkea, hankkeelle on tehtävä Natura-arviointi, pelkkä karttatarkastelu ei riitä. Honkamäki-Viidankankaan kohdalla Natura-arvioinnin tarveharkinta on tehty puutteellisesti, perustaen tiedot oletuksiin ja epätäydelliseen tietopohjaan. Tuomioistuimen päätöstä on käyttänyt perusteluina myös korkein hallinto-oikeus päätöksessään KHO:2021:60 linjausta. (Liite 13.)

Alueidenkäyttölaki 39 § (liite 14) ja luonnonsuojelulaki 49 § (liite 9) velvoittavat selvittämään, aiheutuuko kaavasta merkittäviä haittoja suojeluarvoille. Edellä mainittujen EU-luontodirektiivien ja KHO:n 2023:70 (liite 15) sekä 2021:60 (liite 16) linjausten mukaan arviointi on tehtävä aina, kun merkittäviä vaikutuksia ei voida poissulkea.

Katso ystävällisesti KHO:2020:3 linjaus Natura-arvioinnin tarpeellisuudesta (liite 17).

2 Riittämättömät luonto- ja ympäristöselvitykset

2.1. Luontodirektiivilajien esiintymisen huomiotta jättäminen: Kaakkuri

Honkamäki-Viidankangas-hankealueella on lampi- sekä suoalueita, jotka maastokartan ja ilmakuvaa-analyysin perusteella täyttävät kaakkurin tyyppillisen pesimäympäristön piirteet. Kaakkuri kuuluu EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin ja sillä on erityinen suojelustatus Suomessa. Tästä huolimatta hankkeen kaavaselostuksessa tai Natura-arvioinnin tarpeenselvityksessä ei ole kattavaa kaakkurin pesimistä koskevaa selvitystä. Lintuselvitykset ovat keskittyneet yleiseen lintujen havainnointiin, mutta maastokäynnit lampi- ja suoalueilta puuttuvat lintuselvityksessä. Riittämättömät selvitykset rikkovat niin lintudirektiivin tavoitteita suojella lajeja kuin alueidenkäyttölakia, jonka mukaan ”kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.” (Alueidenkäyttölaki 9§, liite 18)

”Tämän direktiivin liitteessä I mainittujen lajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien eloonjääminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueella.” (Lintudirektiivi, artikla 4.)

2.2. Luontodirektiivilajien esiintymisen huomiotta jättäminen: Suokukko

Honkamäki-Viidankangas-tuulivoimahankealueella sekä alueella osittain sijaitsevalla Natura-alueella on havaittu suokukko. Suokukko kuuluu EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin ja sillä on erityinen suojelustatus Suomessa. Suokukko on äärimmäisen uhanalainen. Suokukon törmäysriski tuulivoimalaan on korkea, sillä suokukon lentokorkeus on lapojen korkeudella. Tämä on todettu kevätmuuttoseurannassa (liite 7). Luontodirektiivi (liite 11) ja lintudirektiivi (liite 19) määrää luonnonvaraisten lintujen suojelusta. Tuulivoimahankkeen selvityksissä ei ole asianmukaisesti selvitetty kyseisen, lintudirektiivi liitteen I lajin pesimistä alueella sekä tuulivoimaloiden vaikutusta lintujen suojelutasoon, joka on määritelty äärimmäisen uhanalaiseksi.

”Tämän direktiivin liitteessä I mainittujen lajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien eloonjääminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueella.” (Lintudirektiivi, artikla 4.)

Riittämättömät selvitykset rikkovat niin lintudirektiivin tavoitteita suojella lajeja kuin alueidenkäyttölakia, jonka mukaan ”kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.” (Alueidenkäyttölaki 9§, liite 18). Hankkeen aikana ei ole selvitetty kattavasti, asianmukaisesti kyseisen, uhanalaisen, tiukasti suojellun lajin esiintymistä tuulivoima-alueella eikä tuulivoimaloista syntyviä vaikutuksia kyseisen lajin elinympäristöön tai itse lajiin. Suokukon elinympäristöä on suojeltava erityistoimin, jota vastaan alueelle mittavan tuulivoimapuiston rakentaminen on. Käytännössä Suokukon pesäpaikat sijaitsevat Natura-alueen sekä hankealueen kosteikoilla, jotka ovat ympäröityjä tuulivoimaloilla. Tuulivoimaloilla ympäröidyt mahdolliset pesäpaikat sekä suokukon korkea riski törmätä tuulivoimalaan sen lentokorkeuden vuoksi, ovat merkittävä riski lajin selviytymiselle sen elinympäristössä ja levinneisyysalueella, ollen näin vasten direktiiviä, jonka mukaan lajia tulisi suojella erityistoimin.

2.3. Luontodirektiivilajien esiintymisen huomiotta jättäminen: Liito-orava

”Liito-orava on luontodirektiivin liitteen IV (a) laji. Sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain 78 §:n perusteella (Luonnonsuojelulaki 9/2023). Uhanalaisuusluokituksen mukaan liito-orava on vaarantunut (VU) (Hyvärinen ym. 2019). Se on myös luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu. Merkittävin syy liito-oravan uhanalaisuuteen on metsätalous, koska laji suosii vanhoja kuusivaltaisia sekametsiä ja kärsii kolopuiden vähenemisestä.” (Sweco. Liite 20.) Laji on myös rauhoitettu.

Liito-oravia on havaittu asukkaiden mukaan useilla alueilla Matkusjoen rannan läheisyydessä vuosikymmenien ajan. Suomen Lajitietokeskuksen laji.fi -tietokannassa liito-oravasta on kaava-alueelta useita havaintoja. Tuulivoimalat 11 ja 13 on kaavoitettu parin kilometrin päähän yhdestä liito-oravien lisääntymis- ja levähdysalueesta, joka on merkitty myös Suomen lajitietokeskuksen karttoihin. Liito-orava havainnot Suomen Lajitietokeskuksen sivulla liitteenä 45.

Kevään 2023 kartoituksissa tehtiin maastokäynnit neljänä päivänä, jolloin merkkejä liito-oravista havaittiin hankealueen koilliskulmalla ja keskiosassa Honkamäen alarinteillä. Hankealueen laajuuden huomioon ottaen on mahdollista, että liito-oravia on kaavoitetulla tuulivoima-alueella enemmänkin. Hankkeen yhteydessä liito-oravaa koskevat selvitykset, eivät ole riittäviä selvittämään liito-oravien esiintyvyyttä Honkamäki-Viidankankaan alueella riittävällä tarkkuudella.

31.10.2023 [REDACTED] hyväksymän, Pohjan Voima Oy:n teettämän ja Sweco Oy:n [REDACTED] laatiman liito-oravaselvityksen mukaan (liite 41):

”Maastokäynnit tehtiin 23.–24.4. ja 24.–25.5.2023. Ensimmäisen käyntikerran aikaan alueella oli vielä paikoin runsaasti lunta. Puiden ympäriltä lumi oli jo sulanut pois, joten liito-oravan papanoita oli mahdollista havaita. Pehmeä paksu lumikerros vaikeutti kuitenkin liikkumista sen verran, että maastonselvitystä jatkettiin toukokuun lopussa. Hankealueen laajuus aiheuttaa selvitykseen jonkin verran epävarmuutta. Selvitys on pyritty kuitenkin laatimaan sillä tarkkuudella, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat hankealueella on saatu selvitettyä.”

”Suunnittelussa on hyvä huomioida mahdollisuuksien mukaan myös Honkamäen alarinteen pieni kuusihaapasekametsikkö, jossa liito-orava on ruokaillut. Alueelle tai sen läheisyyteen ei ole suunniteltu voimaloita YVA-ohjelmavaiheessa. Alueella on liito-oravalle sopivaa ympäristöä ja kolopuitakin, mutta ei tällä hetkellä lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Hakkuiden ja harvennusten vuoksi metsikkö on liito-oravan pesimistä ajatellen tällä hetkellä ehkä liian avoin.”

Asukkaiden havainnoista, muistutuksista ja metsäkeskuksen karttamerkinnoista huolimatta alueelle ei ole teetetty tarkempaa kartoitusta liito-oravista Honkamäki-Viidankankaan osayleiskaavan laadinnan yhteydessä. Nyt maastokäynnit on toteutettu vain lyhyellä aikavälillä ja on todettu, että hankealueen laajuus luo epävarmuutta käytettyihin menetelmiin. Vetoamme myös luonnonsuojelulain tunnistamaan varovaisuusperiaatteeseen, jonka mukaan päätöksenteossa tulisi kiinnittää huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävään vähenemiseen tai sen uhkaan. Hankealueen laajuus ja liito-oravien alueella esiintyminen huomioiden, ei voida varmistua nykyisillä selvityksillä, että hanke ei heikennä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joka on luonnonsuojelulla kiellettyä.

2.4. Luontodirektiivilajin esiintymisen selvittämättä jättäminen: Sudenkorennot ja kirjoverkkoperhonen

Luontoselvitys sudenkorennoista tulee tehdä, jos hanke vaikuttaa alueella, jossa sudenkorentoja esiintyy tai jossa ne saattavat elää. Sudenkorentojen tyypillinen elinympäristö on vesien äärellä ja metsien reunoissa. Honkamäki-Viidankangas-tuulivoimahankkeessa ei ole tehty selvitystä sudenkorennoista tai kirjoverkkoperhosesta.

Suomessa tavataan kuutta EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja ja nämä ovat tiukan suojelun piirissä: Viherukonkorento, sirolampikorento, idänkirsikorento, täplälampikorento, lummelampikorento ja kirjojokikorento. Näiden lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty (luonnonsuojelulaki, 78§). Katso ystävällisesti myös luontodirektiivi (liite 11) artikla 6.

Kirjoverkkoperhosen tyypillisiä elinympäristöjä ovat avoimen ja sulkeutuneemman kasvillisuuden reunavyöhykkeet, kuten valoisat metsänlaidat, hakkuuaukeiden reunat, sähkölinjojen alustat, sekä teiden ja peltojen pientareet. Honkamäki-Viidankangas-hankealueella on runsaasti potentiaalisia elinympäristöalueita kirjoverkkoperhoselle. Kirjoverkkoperhonen on rauhoitettu laji koko Suomessa, luonnonsuojeluasetuksella Euroopan Unionin tiukkaa suojelua edellyttävä eliölaji. (Valtioneuvoston asetus luonnonsuojelusta. Kts. asetuksen liitteet 1 ja 7. Liite 20.)

Alueella ei ole tehty sudenkorento- tai perhosselvitystä, vaikka luonnonsuojelulaki sekä luontodirektiivi sitä edellyttävät. Luonnonsuojelulain 69§ ja 70§ (liite 9) mukaan rauhoitetun lajin eli kuten kirjoverkkoperhosen häiritseminen sen elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla on kiellettyä.

2.5. Puutteellinen kasvillisuus- ja luontoselvitys

Kun otetaan huomioon selvitysalueen laajuus, 5 600 hehtaaria, ja selvitykseen käytetty aika, vain viisi työpäivää, on selvää, että selvityksen kattavuus on riittämätön. Tämä tarkoittaa, että päivässä olisi pitänyt kartoittaa 1 120 hehtaaria (11,2 neliökilometriä), mikä on täysin epärealistinen selvitystahti kasvillisuus- ja luontokartoitukselle. Luontokartoituksessa ei ole kartoitettu kattavasti aluetta, jonne tuulivoimalat rakennetaan.

Luontoselvitysten ja niiden luontovaikutusten arviointi – Opas tilaajalle ja viranomaiselle -julkaisun (Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021) mukaan Suomessa esiintyy noin 3 500 putkilokasvilajia, joista yli 200 on erityisesti huomioitavia, koska ne ovat uhanalaisia tai kuuluvat luontodirektiivin liitteisiin II tai IV. Lisäksi on 142 silmälläpidettävää lajia sekä 30 rauhoitettua putkilokasvilajia, joista osa on elinvoimaisia ja osa silmälläpidettäviä. (Liite 26).

Kasvilajien esiintymisajankohdat vaihtelevat. Esimerkiksi hajuheinä kukkii heinäkuussa, lietetatar heinäsyyskuussa ja tikankontti kesä-heinäkuussa. Näiden lisäksi monet muut lajit, kuten suoneidonvaippa, lehtoneidonvaippa ja suovalkku, kukkivat heinä-elokuussa. Ilman huolellista ajallista ja lajikohtaista tarkastelua kasvillisuusselvitys ei voi antaa riittävää kuvaa alueen luontoarvoista.

Raportissa todetaan, että kasvillisuusselvitys kuvaa alueen kasvillisuuden yleispiirteitä ja rajaa huomioitavat kohteet luontoarvojensa perusteella. Tämä ei kuitenkaan riitä, sillä edellä esitetty osoittaa, että putkilokasviselvitystä ei käytännössä tehty lainkaan.

Kaavoituksen kannalta tämä on vakava puute. Kaavoituksessa ei voida huomioida esimerkiksi teiden ja tuulivoimaloiden sijoittumista suhteessa alueen suojeltaviin lajeihin, jos alueesta ei ole tehty kattavaa,

asianmukaista ja tarkoituksenmukaista kasvillisuus selvitystä. Yleistason kuvaus ei riitä kaavoituksen perustaksi – tarvitaan yksityiskohtaista, ajallisesti ja lajistollisesti kattavaa selvitystä, jotta alueen luonnonarvot voidaan turvata ja hankkeen vaikutukset arvioida asianmukaisesti.

Puutteellinen kasvillisuus- ja luontoselvitys on vakava virhe, joka vaarantaa luontodirektiiviin kuuluvien lajien suojelun, rikkoen näin myös luonnonsuojelulakia. Puutteellinen selvitys on vasten alueidenkäyttölakia, jonka mukaan ”kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.” (Alueidenkäyttölaki 9§, liite 18).

2.6. Vaikutusten arvioinnin puutteet Metsälain 10 §:n elinympäristöjen ja vesistöjen osalta

Honkamäki–Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan valmistelussa ei ole arvioitu riittävästi hankkeen vaikutuksia Metsälain 10 §:n (liite 46) mukaisiin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin ja vesistöihin. Puutteita esiintyy sekä kaava-alueella että sen vaikutusalueella, erityisesti kaava-alueen reunavyöhykkeillä, joihin tuulivoimalat, huoltotiestö ja rakentamistoimet voivat vaikuttaa. Kaavakartassa on osoitettu lukuisia Metsälain 10 §:n mukaisia kohteita, kuten purojen ja norojen lähiympäristöjä, suoelinympäristöjä ja lähteitä. Useat näistä kohteista sijaitsevat joko tuulivoimaloille osoitetuilla tv-alueilla tai välittömässä läheisyydessä. Kaavakartta liitteenä 30.

Kaavakartan sisälle sijoittuu Koivusuon lähde, joka sisältyy kaavakartassa osoitettuun luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeään alueeseen (luo-alue) ja jonka läheisyyteen kaava osoittaa tuulivoimalat nro 14, 15, 16 ja 18. Etäisyys lähteeltä lähimpään voimalaan on vain noin 700 metriä. Rakentamisen aikaiset hydrologiset vaikutukset, kuten kuivatus, pohjaveden virtauksen muuttuminen ja kiintoaineksen kulkeutuminen, voivat vaarantaa tämän kohteen ekologista tilaa ja elinympäristön toiminnallista eheyttä.

Honkamäellä kaavan vaikutusalueella sijaitsee mahdollisesti Metsälain 10 §:n tarkoittama suuri luonnontilainen lähde, joka sijaitsee kaava-alueen lounaispuolella, tuulivoimaloiden 11 ja 13 sekä Toivakkokosken yksityistien (tie 88) välissä. Etäisyys lähteeltä lähimpään voimalaan on vain noin 500 metriä. Tämä kohde ei ole merkitty luo-alueena, eikä sen olemassaoloa tai luontoarvoja ole käsitelty kaavaselostuksessa lainkaan, vaikka lähde voi olla merkittävä hydrologinen ja ekologinen kokonaisuus. Alueen asukkaat ovat tuoneet lähteen olemassaoloa ilmi valituksissaan. Käytännössä alueelle tehdyt selvitykset ovat epäonnistuneet tältä osin, että kohdetta ei ole onnistuttu tunnistamaan. Lähteen sijainti kaava-alueen välittömässä tuntumassa ja sen mahdollinen vaikutusalue myös moottorikelkkareitille lisää tutkimus- ja arviointivelvollisuuden merkitystä.

Kaavan vaikutusalueella Honkamäen länsipuolella olevassa rinteessä sijaitsee myös erityisen tärkeäksi elinympäristöksi kartoissakin merkitty suurehko, ojitattamaton suo.

Honkalampi on luonnontilaisen kaltainen, avoluhtainen lampi, jonka läpi virtaa Honkapuro. Lammen koko on arviolta 0,5 hehtaaria, joten se voi täyttää vesilain 11 §:n (liite 47) suojeluedellytykset. Alueen vesiekosysteemit ovat yhteydessä laajemmin Matkusjoen valuma-alueeseen.

Asukkaiden muistutuksissa tuotu esiin huoli rakennusaikaisista vaikutuksista vesistöihin, mukaan lukien kiintoaineksen kulkeutuminen puroja pitkin Matkusjokeen. Näihin riskeihin ei ole kaavaselostuksessa tai kaavan liitteissä esitetty asianmukaisia vaikutusarvioita eikä lieventämistoimia.

Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on selvitettävä suunnitelman toteuttamisen merkittävät vaikutukset myös ympäröivään alueeseen, eikä pelkästään kaava-alueen sisäpuolelle. Metsälain 10 § puolestaan edellyttää erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilyttämistä eikä salli niiden heikentämistä. Vesilain 11 § mukaan luonnontilaiset pienvesikohteet, kuten enintään hehtaarin suuruiset lammet, lähteet ja purot, ovat suojeltavia, eikä niihin saa kohdistaa haitallisia muutoksia.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 5 § (liite 48) edellyttää ympäristöhaittojen ennaltaehkäisyä ja kieltää toiminnan, josta voi aiheutua vesistön pilaantumista tai sen vaaraa. Kaavassa ei käsitellä alueella sijainneen Palosuon entisen kaatopaikan maaperän tilaa, vaikka muistutusten mukaan alueelle on haudattu muun muassa Sukevan terva- ja tärpättitehtaan jätteitä, jotka voivat sisältää PAH-yhdisteitä. Kaavan ympäristövaikutusten arviointi ei sisällä arviota pilaantuneen maaperän riskistä rakentamistoiminnan yhteydessä, vaikka kaava-alueella tehdään laajaa maanmuokkausta.

Edellä mainitut seikat osoittavat, että osayleiskaava ei perustu alueidenkäyttölain 9 §:n edellyttämiin riittäviin ja ajantasaisiin selvityksiin luonnonympäristön tilasta, vaikutusalueista ja herkistä elinympäristöistä, eikä kaavassa ole noudatettu metsälain 10 §:n tarkoittamaa velvollisuutta turvata erityisen tärkeät ja suojellut elinympäristöt. Näin ollen kaavan hyväksymispäätös on lainvastainen ja tulee kumota tai palauttaa uudelleen valmisteltavaksi.

2.6.1. Kaava-alueen uudet suojelualueet sekä kaavakarttojen ajantasaisuus Honkamäen alarinteessä

Honkamäki-Viidankankaan suunnitellun tuulivoima-alueen naapuritalalle Honkamäen alarinteeseen on tehty 10.11.2025 maanomistajan ja Metsäkeskuksen ympäristötukisopimuksella uusia suojelupäätöksiä Metsälaki 10. pykälän nojalla. Päätösnumero 13-2025-25200-H-P-1 pitää sisällään muun muassa yhteensä neljä metsäkuviota, joilla sijaitsee Honkapuro ja siihen laskeva, pienempi puro ja tihkupinta. Honkapuron varsi on luokituksessa Metso II-luokan lehto, tuore lehto, ja siihen laskeva puroalue on Metso II-luokan monimuotoisuudelle merkittävä suo, korpi. Nämä alueet sijaitsevat vain noin kilometrin säteellä suunnitelluista tuulivoimaloista (tuulivoimalat numero 11 ja 13) Honkamäen alarinteessä. Purot laskeutuvat Honkamäeltä Matkusjokeen ja Hirvijärveen. Alempana, lähempänä Hirvijärven rantaa, eli noin kolmen kilometrin päässä lähimmistä myllyistä sijaitsee samalla päätöksellä pienempi Metsälain 10. pykälän suojelukohde, joka on metsälain erityisen tärkeä elinympäristö, rehevä korpi.

Suojeluperusteet isommilla kuvioilla eli Honkapuron varressa ovat seuraavat:

Reheväkasvuinen, kapea painanne, jossa luonnontilaisen kaltainen purouoma, jonka perkaamisesta ei ole maastossa havaittavissa merkkejä. Uomaan virtaa useita pieniä noroja molemmin puolin. Norot ovat painanteissa ja kasvillisuus on rehevää. Puuston kerroksellisuutta ja monilajisuutta on. Rehevä painanne, jossa mutkittelee osittain piilossa maan alla oleva noro, on hyvin märkä. Painanteessa on monipuolinen, rehevä, kerroksellinen kasvillisuus (mm. suo-orvokki, mesiangervo, sudenmarja, sananjalka) sekä useita puulajeja pensaskerroksessa.

Metsälain erityisen tärkeä elinympäristö, rehevä korpi pienemmillä kuvioilla on suojeluperusteen mukaan luonnontilainen puro, jonka varrella on vanhaa kuusikkoa ja tihkupintoja. Pensaskerros on monilajinen. Maasto oli selvityksen aikaan hyvin vetinen ja siellä on mahdollisesti lähteikköjä. Puron suojavyöhykkeeksi on säästetty lehtomaisen kankaan kuvio, joka rajautuu korpikuvioon. Puusto on vanhaa, käsittelemätöntä ja kuusivaltaista ja lehtipuupensaikkaa.

Kaavakartat ovat vanhentuneet tuulivoima-alueen vaikutusalueen osalta, ja vaadimme niiden päivittämistä ja asian uudelleen käsittelyä, koska suojelualuetiedot ovat muuttuneet. Alueen herkkä luonto puroineen ja noroineen sekä luonnon monimuotoisuus vaarantuisivat lähellä sijaitsevan tuuliteollisuusalueen maaperän muokkaustöiden yhteydessä.

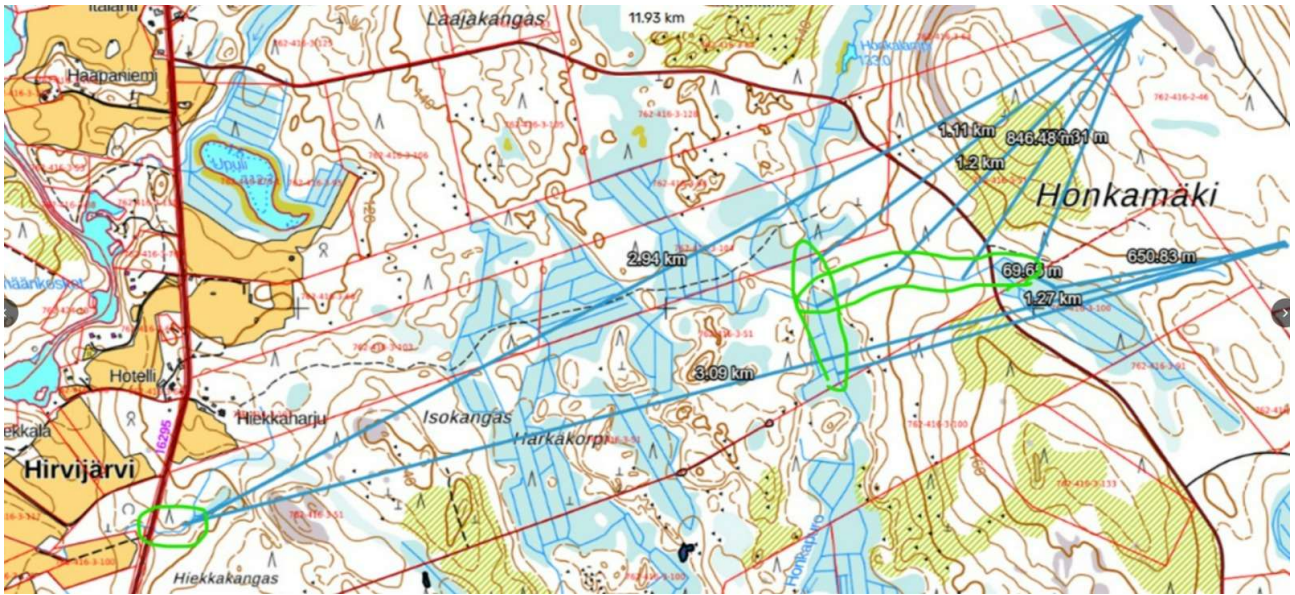
”Alueidenkäyttölain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä.”

Alueidenkäyttölaki edellyttää kaavalta, että ”9 § -- Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. ”

Nyt käytännössä tehdyt luontoselvitykset ja muut alueen luontotiedot hyväksytyssä kaavassa eivät ole enää ajantasaisia, vaan alueen luontosuojelukohteet ovat muuttuneet osittain. Alueidenkäyttölaki edellyttää, että kaavaa laatiessa on otettava huomioon mm. luonnonarvot. 5 §.

Alueidenkäyttölaki edellyttää myös 77 b §, että tuulivoimarakentaminen ja muun maankäytön siihen liittyen on sopeuduttava ympäristöön. Hyväksyty kaava rikkoo edellä mainittuja lakikohtia. Vaadimme

kaava-aineiston karttojen päivittämistä uusien suojelualueiden osalta, ja Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaisuusalueen kaavan käsittelyä uudelleen Sonkajärven kunnanhallituksessa ja -valtuustossa.

Kartta haettu Metsään.fi sivuilta ja siihen merkitty uudet suojelualueet sekä niiden etäisyys lähimpiin tuulivoimaloihin.

2.7. Luontodirektiivin liitteen IV (a) ja II nisäkäslajien puutteelliset selvitykset sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman keskeisesti osallisen yhteisön kuulemattomuus

Luontodirektiivin liitteen IV lajeja (mm. karhu, ilves, ahma ja saukko (saukko liitteen II laji)) ei arvioitu riittävästi ja asianmukaisesti. Tulee ottaa huomioon, että kaikki Suomen suurpedot esiintyvät Honkamäki-Viidankangas- hankealueella. Suomen riistakeskukselta ei ole pyydetty koko hankesuunnittelun aikana lausuntoja, joka osoittaa, että asiassa on rikottu alueidenkäyttölakia, erityisesti 6§ ja 9§.

”Maankäyttö- ja rakennuslain 62 § (1.1.2025 alueidenkäyttölain) mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua, kirjallisesti tai suullisesti, mielipiteensä asiasta. Kaavan keskeiset osalliset on kuvattu seuraavan sivun taulukossa.” (Sweco. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. s.16. Liite 21.) (Alueidenkäyttölaki, liite 18.)

Viitaten osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan (liite 21, s. 16), kaavoitukseen osallisia on ollut viranomaiset sekä hankkeessa niihin verrattavat yritykset ja keskeiset yhteisöt, mm. Metsähallitus, Suomen metsäkeskus sekä Luonnonvarakeskus. Osallisiksi on pyydetty yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Näitä on ollut alueen luonnonsuojelupiirit ja metsästyseurat. Kuitenkaan Suomen riistakeskusta, jolla on merkittävä rooli riistan hoidossa, ei ole osallistettu kaavoitukseen keskeisenä yhteisönä. Tämä on vakava puute ja vasten alueidenkäyttölakia. Suomen riistakeskuksella ei ole ollut mahdollisuutta lausua mielipidettä asiasta. Suomen riistakeskuksen asiantuntijalausunnolla olisi voitu saada tietoa alueen suurpedoista. Valtuustolla ei ole ollut tosiasiallista mahdollisuutta saada kattavaa tietoa alueen suurpedoista alueen viranomaiselta.

Susi

Sonkajärven reviiirin susista on kerätty vuoden 2023–2024 keräyskaudella 12 onnistunutta DNA-näytettä, joista osa otettiin hankealueen lähistöltä. DNA-näytteistä tunnistettiin yhteensä kuusi eri susiyksilöä. Reviirillä on tehty vuoden 2023 kanta-arvion mukaan havaintoja kahdesta sudesta sekä susilaumasta. Reviirillä ei ole tunnettua susien kuolleisuutta. (Sweco. Suurpetoselvitys. Liite 22.) Suden liikkumista alueella on tutkittu lumijälkilaskennalla vuonna 2023.

Luonnonvarakeskus on huomauttanut seuraavaa 14.8.2024.

”Luke näkee, että tehtyjen selvitysten perusteella on hyvin mahdollista, että hankealue sijoittuu suurpedoille lisääntymisen ja levähtämisen kannalta tärkeään elinympäristöön. Luke huomauttaa, että kyseessä on luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja, jolloin näiden lisääntymis- ja levähdyspaikojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Luontodirektiivin tulkintaohjeiden mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tulee suojella myös silloin, kun ne hylätään, mutta on riittävän todennäköistä, että laji palaa näille paikoille. Näin ollen sellaista häirintää hankkeen ei tule aiheuttaa, missä lajin yksilöt joutuisivat lisääntymisen tai levähtämisen (talvipesä) osalta turvautumaan väistämiseen.” (Liite 23, s. 15–17).

”Täytyy kuitenkin huomioida, että ympäristössä tehdyt susihavainnot painottuvat usein alueille, jossa ihmiset joko asuvat tai ulkoilevat, jolloin myös havaintoja ja näytteitä susista saadaan sieltä missä ihmiset liikkuvat. Tämän vuoksi ei voida täysin poissulkea, ettei jollain alueella olisi susia, vaikka havaintoja ei olisi tehty.” (Sweco. Suurpetoselvitys. Liite 22).

”Suurpetoselvityksessä todetaan, että vuonna 2022 hankealueelle ilmestyi Sonkajärven susireviiri. Selvityksissä ei ole saatu selville missä tarkkaan ottaen lisääntymispaikat ovat. On siis hyvin mahdollista, että tuleva tuulipuisto tulee hävittämään suden ydinalueen. Sähkönsiirronvaihtoehdot kulkevat susireviirin keskiosan halki ja itse hankealue on susireviirin pohjoisosassa. Hanketoimijan tulee olla tietoinen aiheuttamastaan vahingosta. Tietämättömänä tai arvailujen perusteella ei tule lähteä rakentamaan tuulipuistoa. Mielestämme hankkeessa tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta. Useimmat tutkimukset viittaavat siihen, että tuulivoima aiheuttaa merkittäviä muutoksia suden habitaatin käyttöön, lisääntymisaluiden valintaan ja pesimäalueiden käytön pysyvyyteen ja susien lisääntymismenestykseen (Costa ym. (2018), Rio-Maior (2020), Alvaresin (2011)). Suorien vaikutusten lisäksi tuulivoima voi vaikuttaa suden saaliseläimiin, joiden saatavuudella on merkitystä suden esiintyvyydelle. Mikäli saaliseläimet siirtyvät pois tuulivoima-alueilta, voivat susien reviirit siirtyä saaliiden perässä. Pahimmassa tapauksessa käy niin, että suden saaliseläimet siirtyvät muualle, susi niiden perässä, mahdollisesti lähemmäs ihmistä, jolloin syntyy uusia konflikteja. Luken teettämässä koontitutkimuksessa (Tolvanen yms. 2023) tarkasteltiin 84 vertaisarvioidun tutkimuksen tuloksia tuulivoiman vaikutuksista eri eläinlajeihin. Toistuvina ilmiöinä havaittiin, että monet lajit välttelevät tuulivoimaloiden välitöntä läheisyyttä ja että siirtymä on suurinta rakennusvaiheen aikana. Tutkimuksia ei voi suoraan yleistää Suomen lajeihin, mutta usean hirvieläinlajin keskuudessa havaittu siirtymäkäyttäytyminen on todennäköistä myös Suomen lajeilla, mikä voi johtaa välillisesti susien reviirimuutoksiin.” (Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ja Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun Piiri ry:n lausunto. s. 3-5. Kohteessa ” Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kooste Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen YVA- arviointiselostusta koskevista lausunnoista ja mielipiteistä, Sonkajärvi”, liite 27).

Käytännössä suden oleskelua sekä mahdollisia lisääntymis- sekä levähdyspaikkoja alueella ei ole selvitetty kattavasti ja asiaankuuluvasti. Rakentamalla alueelle, voidaan heikentää lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Näkemystä tukevat Luonnonvarakeskuksen sekä Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ja Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun Piiri ry:n lausunnot. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on luonnonsuojelulain sekä luontodirektiivin nojalla kielletty.

Katso ystävällisesti myös KHO:n linjaukset. KHO:2023:70 (liite 24) sekä KHO:2019:160 (liite 25).

Karhu

”Karhu (*Ursus arctos*) kuuluu luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n mukaan tiukkaa suojelua edellyttäviin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) eläinlajeihin, joiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Karhu on luokiteltu Suomessa silmällä pidettäväksi (NT) lajiksi.” (Sweco, Suurpetoselvitys. Liite 22).

Karhun liikkumista hankealueella on selvitetty tammi-helmikuussa tutustumalla karttapalveluun sekä suorittamalla alueella lumijälkilaskenta, jonka tarkoituksena on selvittää suurpedon liikkumista alueella.

”Karhut viettävät talvisen ajan syys-marraskuusta maalis-toukokuuhun talvipesässään esimerkiksi puunjuuren alla, muurahaispesässä, kallioluokassa tai kuivassa mäen rinteessä. Lajin lisääntymispaikaksi määritellään pesä, jossa naaras karhu synnyttää poikaset. Myös muut talvipesät määritellään karhun levähdyspaikoiksi. Pesäpaikat kuitenkin vaihtuvat vuodesta vuoteen, jolloin yksittäisen paikan sijainnilla ei ole merkitystä lajin kannalta, vaan tärkeämpää on soveltuvien elinalueiden säilyminen alueella. Pesät ovat tyyppillisesti syrjässä, vähintään yhden kilometrin päässä suuremmista teistä ja ihmisasutuksesta.” (Sweco, Suurpetoselvitys. Liite 22).

”Karhuhavaintoja tarkasteltiin myös Luonnonvaratieto -karttapalvelusta 06.03.202, johon kirjataan Tassujärjestelmään tehdyt havainnot 10 x 10 kilometrin ruuduilla. Hankealueelta tai sen lähialueelta ei ole tehty viimeisen kahden kuukauden aikana karhuhavaintoja. Myöskään karhun pentuehavaintoja viimeisen neljän kuukauden ajalta ei ole tehty. Karhujen havaintomääriin vaikuttaa olennaisesti se, että karhut käyvät talviunille syys-marraskuussa, jolloin karhuista ei tehdä alueella havaintoja. Näin ollen ei voida havaintojen perusteella päätellä, onko alueella karhuja.” (Sweco, Suurpetoselvitys. Liite 22).

Viitaten ylempään tekstikappaleeseen, on karhuhavaintoja haettu maaliskuussa. Tällöin karhuhavaintoja ei ole tehty 2 kuukauden eli joului-tammihelmimaaliskuun ja karhun pentuehavaintoja neljän kuukauden eli marras-joului-tammihelmimaaliskuun aikana. Tällä hetkellä hankealue on asumaton, tietöntä metsäistä seutua. Alueelle rakentuvien tuulivoimaloiden myötä alueen luonto pirstoutuu, jolloin luontodirektiivin toteutumisen kannalta karhun liikkuminen alueella tulisi selvittää asianmukaisella tavalla.

Karhujen liikkumista alueella on selvitetty yleisluontoisesti eri karttapalvelujen avulla sekä lumijälkilaskennalla. On kuitenkin merkittävää, että nämä tutkimukset on tehty talviaikaan, jolloin on luontaista, että alueelta ei synny karhuhavaintoja niiden nukkuessa talviunta. Alueella ei ole tehty karhun lisääntymis- ja levähdyspaikkoja kartoittavaa selvitystä, joka on suuri puute luontodirektiivi IV (a) eläinlajin kohdalla, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Karhun lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskeva kartoitus olisi ollut syytä tehdä aikaan, jolloin alueella liikkuu karhuja. Näin karttapalvelujen käyttö sekä jälkilaskenta olisi asianmukainen tapa selvittää karhujen liikkumista alueella, sen sijaan aikana, jolloin alueelta ei ole mahdollista nähdä karhuja, vaikka alueella on varmennetusti karhuja.

Tätä vahvistaa myös Luonnonvarakeskuksen lausunto;

”Hankealueella tai sen läheisyydessä havaitaan karhun pentueita ja alue sijoittuu Sonkajärven susireviirille (perhelauma). Luke näkee, että tehtyjen selvitysten perusteella on hyvin mahdollista, että hankealue sijoittuu suurpedoille lisääntymisen ja levähtämisen kannalta tärkeään elinympäristöön. Luke huomauttaa, että kyseessä on luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja, jolloin näiden lisääntymis- ja levähdyspaikojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Luontodirektiivin tulkintaohjeiden mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tulee suojella myös silloin, kun ne hylätään, mutta on riittävän todennäköistä, että laji palaa näille paikoille. Näin ollen sellaista häirintää hankkeen ei

tule aiheuttaa, missä lajin yksilöt joutuisivat lisääntymisen tai levähtämisen (talvipesä) osalta turvautumaan väistämiseen.” (Luonnonvarakeskuksen lausunto, 14.8.2024. s. 15-17. Liite 23).

Ilves

”Ilves (*Lynx lynx*) kuuluu luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n mukaan tiukkaa suojelua edellyttäviin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) eläinlajeihin, joiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää. Ilves on luokiteltu Suomessa elinvoimaiseksi (LC) lajiksi.” (Sweco, Suurpetoselvitys. Liite 22).

”Ilveksen lisääntymispaikka on pesäalue eli synnytyspaikka lähiympäristöineen, jossa aluksi emo imettää pentujaan. Pikkupentuaikana levähdyspaikkana toimii päivisin pesäalue, joka voi myöhemmin olla eri sijaintipaikassa kuin saman pentueen synnytyspesä. Ilvekselle ei voida lisääntymisajan ulkopuolella määrittää levähdyspaikkoja. (Holmala 2017) Ilveksen pesäpaikka sijaitsee tyypillisesti mahdollisimman kaukana ihmisen aiheuttamasta häiriöstä sekä sijaitsee usein vaikeakulkuisessa maastossa, esimerkiksi louhikko- tai mäkimaastossa. Emo synnyttää tyypillisesti kivenkolossa tai kaatuneen puunrungon tai juurakon alla sijaitsevaan imetyspesään 1–2 pentua touko-kesäkuun vaiheessa ja huolehtii alle vuoden ikäisistä pennuista yksin. Yleensä naaras käyttää turvalliseksi kokemaansa synnytyspaikkaa vuodesta toiseen.” (Sweco, Suurpetoselvitys. Liite 22).

”Hanketta varten tehdään ympäristövaikutusten arviointiselostusta, jota varten on tehty lumijälkilaskenta, sekä muita luontoselvityksiä. Lisäksi alueen metsästäjiä on haastateltu. Lumijälkilaskennan maastotyöt tehtiin tammi-helmikuussa 2023 (Ahman 2023) lumiseen aikaa siten, että alueelta laskettiin 5–6 kilometriä pitkiä linjoja neljä kappaletta. Lumijälkilaskennoissa havaittiin ilveksen jälkiä jokaisella neljällä reitillä hankealueella. Lumijälkilaskennoissa havaittiin myös runsaasti metsäjänisten jälkiä (69 % kaikista havainnoista) sekä hirven jälkiä. Tämä voi indikoida siitä, että alueella on myös suurpedoille sopivaa ravintoa saatavilla.” (Sweco, Suurpetoselvitys. Liite 22).

Alueella on havaittu runsaasti ilveksiä. Kuitenkaan luontodirektiivin edellytystä siitä, että lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa heikentää, ei ole osoitettu noudatettavan. Tällä hetkellä suurpetoselvitys ei ole ottanut riittävästi kantaa ilveksen lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin, sillä niitä ei ole tarkoituksenmukaisesti selvitetty ja täten näillä puutteellisilla selvityksillä niitä ei voi sanoa, että tuulivoimarakentaminen ei kohdistuisi juuri lisääntymis- ja levähdyspaikoille.

Ahma

Ahma (*Gulo gulo*) kuuluu luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen II ensisijaisesti suojeltaviin eläinlajeihin, jonka suotuisa suojelutaso on pyrittävä säilyttämään tai palauttamaan. Ahma on Suomessa luokiteltu erittäin uhanalaiseksi lajiksi (EN). (Sweco, Suurpetoselvitys. Liite 22).

Erityisesti suurpetojen suden, karhun, ilveksen sekä ahman kohdalla, olisi Suomen riistakeskuksen lausunnolla voitu saada tärkeää tietoa lajien esiintymisestä alueella sekä lisääntymis- sekä levähdyspaikoista. Alueidenkäyttölaki edellyttää asianomaisten kuulemista sekä riittävien selvitysten tekemistä.

Saukko

Saukko kuuluu IV (a) lisäksi EU:n luontodirektiivin II liitteen lajiksi. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jäsenvaltioiden on suojeltava saukon elinympäristöä, sillä EU:n luontodirektiivin II liitteessä olevat lajit ovat erityisen tärkeiksi katsottavia luonnonsuojelun kannalta. Luontodirektiivin 12 artikla velvoittaa jäsenvaltioitaan suojelemaan liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Luonnonsuojelulain 69§ ja 70§ tukee tätä.

Hankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on koottu (liite 21, s. 17) selvitykset, jotka toteutetaan hanketta varten. Selvityksiin on nimetty selvitettäväksi ” EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisen lajiston selvitykset”. Näihin ei ole luetettu saukkoselvitystä, joka on vakava puute. Saukosta olisi tullut tehdä selvitys, sillä saukkoa koskee IV lajeja tiukempi suojelustatus. Selvityksen jättämättä tekeminen on vasten alueidenkäyttölakia, jonka mukaan ”kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.” (Alueidenkäyttölaki 9§, liite 18).

Käytännössä tuulivoimarakentamisen ja täten alueen muutoksista saukon elinympäristöön, erityisesti lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin, ei ole kartoitettu asiaankuuluvasti.

Metsäpeura

Sweco Finland Oy on tilannut Ahlman Group Oy:ltä nisäkkäiden lumijälkilaskentojen tulokset (liite 40), joista ilmenevät lumijäljet on laskettu Honkamäki-Viidankankaan hankealueella tammi-helmikuussa 2023. Metsäpeuran jälkiä ei tällöin havaittu, mikä ei kuitenkaan todista, ettei metsäpeuroja alueella olisi. Asukkaat ovat tehneet alueella muutamia metsäpeurahavaintoja. Luonnonsuojelulaissa (9/2023) säädetään varovaisuusperiaatteesta (7§), jonka mukaan luonnonsuojelulain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa päätöksenteossa kiinnitetään huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa. (Liite 9)

EU:n luontodirektiivi edellyttää metsäpeurakannan tarkkaa seurantaa. Metsäpeuran uhanalaisuusluokitus Suomessa on silmälläpidettävä. Metsäpeura kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen II lajeihin. Lajia tavataan EU:n alueella vain Suomessa. Luonnonsuojelulain (9/2023) (liite 9) 34§ mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.

Tuulivoiman suunnittelussa metsäpeuran liikkumista ja leviämistä alueelta toiselle voidaan Metsähallituksen mukaan helpottaa ekologisten käytävien avulla (liite 42). Ylä-Savossa ja Kainuussa on käynnissä useita tuulivoimahankkeita. Yhteysviranomaisen lausunnossa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta 25.10.2023 mainitaan metsäpeura (liite 43): Metsähallituksen, Suomen riistakeskuksen ja myös Kainuun liiton lausunnoissa edellytetään, että yhteisvaikutusten arvioinnissa kiinnitetään huomiota hankkeiden yhteisvaikutuksiin ekologisten yhteyksien säilymisen näkökulmasta. Erytiskysymyksenä arvioinnissa tulee lisäksi kiinnittää huomiota hankkeiden vaikutukseen metsäpeurapopulaatioiden elinvoimaisuuden kannalta.

Metsähallitus toteaa lausunnossaan Honkamäki-Viidankangas tuulivoimaosayleiskaavasta (liite 44) 21.3.2025 seuraavaa:

Energiaratkaisujen on ilmastonmuutoksen hillinnän lisäksi tuettava myös luontokadon pysäyttämistä ja aiheutettava mahdollisimman vähän kielteisiä vaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle. Kaava-alueeseen sisältyy palanen Metsähallituksen luonnonsuojeluun varatusta Ison Viitamäen alueesta, joka on myös osa Vahtisuon ja lähistön vanhat metsät -Natura-alueita (FI0600014 SAC). Alue on kaavakartassa asianmukaisesti osoitettu SL-merkinnällä. Merkintää vastaavaa kaavamääräystä tulisi täydentää Ympäristöministeriön yleiskaavamerkintöjä ja -määräyksiä koskevan oppaan mukaisesti esimerkiksi seuraavasti: Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja.

Metsäpeuran esiintymistä kaava-alueella on YVA-selostuksessa käsitelty varsin niukasti eikä tarkentavaa tietoa nisäkkäiden lumijälkilaskennassa ole saatu. YVA-selostuksessa todetaan sinänsä oikein, että metsäpeuran tunnetut päälevinneisyysalueet eivät ulotu hankealueen läheisyyteen. Metsähallituksen tietojen mukaan Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät (FI0600014, SAC) sekä Laakajärven metsät ja suot (FI0600013, SAC) -Natura-alueet ovat metsäpeuran todennäköistä elinympäristöä. Metsäpeuran kannanhoitosuunnitelman tavoitteisiin kuuluu Suomenselän ja eteläisen Kainuun osakantojen yhdistyminen tai yhteyden vahvistaminen, mikä edellyttää riittävää elinympäristöllistä yhteyttä.

Metsähallituksen kannanotossa Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeeseen 2023 (liite 42) todetaan, että ”hankealue ympäristöineen on keskeinen metsäpeuran Suomenselän ja Kainuun osapopulaatioiden yhdistymisen kannalta. Yksi metsäpeurakannan suojelun tavoitteista on osakantojen yhdistyminen. Hankkeen vaikutukset hankealueen metsäpeurapopulaatioon, populaation kasvun mahdollisuuksiin ja osakantojen yhdistymiseen tulee selvittää. Hankealueen välittömään läheisyyteen tai vaikutusalueelle sijoittuu muutamia Natura-alueita, joiden suojeluperusteisiin on ehdotettu lisättäväksi metsäpeura. Natura-alueista Laakajärven metsät ja suot, Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät ja Tavisuo ovat potentiaalisia metsäpeuran kesäelinympäristöjä Suomenselän ja Kainuun kannan välissä. Alueilta on vahvistamattomia havaintoja metsäpeurasta. Talaskankaan alue on tärkeä kesä- ja syyslaidunalue. Alueen piirteet huomioon ottaen hankealueella ja sen läheisyydessä on metsäpeuralle hyvin potentiaalista elinaluetta myös Natura-alueiden ulkopuolella.”

Sonkajärven kunta tai hanketoimija ei ole näistä edellä mainituista lausunnoista huolimatta selvittänyt metsäpeuran esiintymistä hankealueella riittävästi, joten kunnanvaltuuston päätös hyväksyä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaava ei perustu riittäviin selvityksiin ja on näin laiton alueidenkäyttölakiin vedoten. Vaadimme Honkamäki-Viidankankaan osayleiskaavan kumoamista ja metsäpeuran esiintyvyyden tarkempaa selvittämistä hankealueella, etenkin, kun esitetty muutos sähkönsiirtolinjaan etenee pohjoiseen, Kainuun suuntaan, jossa lajilla on Metsähallituksen esittelemä, eteläinen Kainuun osakaskanta.

3. Alueidenkäyttölain huomioimatta jättäminen

Alueidenkäyttölaki ohjaa maankäyttöä valtakunnallisesta tasosta kuntakohtaiseen tasoon. Alla suoria lainauksia alueidenkäyttölaista (Alueidenkäyttölaki, liite 14);

”Tämän lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä.”

”Tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevissa asioissa.”

”Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista; ... ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä; ... ”

”Kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, siten kuin jäljempänä tässä laissa säädetään.”

”Kaavoja valmistelevien viranomaisten on tiedotettava kaavoituksesta sillä tavoin, että niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus seurata kaavoitusta ja vaikuttaa siihen.”

”Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.”

”Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.”

Hankkeen aikana tehdyissä mielipidekyselyissä ja mahdollisuuksissa esittää kantansa hanketoimijalle sekä kunnalle, on noussut keskeisesti alueen asukkaiden ja muiden hankkeeseen osallistettujen ryhmien kielteinen kanta hanketta kohtaan. Alueidenkäyttölain tarkoituksena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin että se takaa hyvän elinympäristön mm. sosiaalisesti kestävästi. Sosiaalisesti kestävässä kehityksessä edellytetään mm. osallisuutta, jossa ihmiset voivat osallistua itseään ja yhteiskuntaa koskevaan päätöksentekoon. Alueidenkäyttölain tarkoituksena on turvata edellä mainitusti osallistumismahdollisuus sekä vuorovaikutteisuus. Kaavaa valmistelevien viranomaisten on annettava asianomaisille mahdollisuus vaikuttaa kaavaan.

Itä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue on lausunut seuraavaa;

”Yhteysviranomaisen on lausuntonsa yksityiskohtaisissa huomioissa ja kannanotoissa halunnut muistuttaa, että rakennettaviksi suunniteltujen voimaloiden lukumäärän vähentäminen tai niiden korkeuden rajoittaminen voi olla yksi keino vähentää hankkeen muutoin merkittäväksi muodostuvia vaikutuksia. Ohjelmavaiheen suunnitelmiin nähden voimaloiden lukumäärää ei ole merkittävästi vähennetty. Voimaloiden mittakaavan osalta on esitetty noin 10 prosentin vähennystä kokonaiskorkeuteen Yhteisvaikutuksiin tuli kiinnittää erityistä huomiota YVA-selostuksessa. Myös aluehallintovirasto on antamassaan lausunnossa korostanut yhteisvaikutusten arviointia sekä kokonaisarvioinnin merkitystä. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan yhteisvaikutuksiin on kiinnitetty huomiota selostuksessa, mutta

selostuksesta puuttuu yhteisvaikutuksia koskeva yhteenveto tai merkittävyyden arviointi. Lisäksi yhteisvaikutusten arviointia ei ole varsinaisesti vastuutettu yhdellekään asiantuntijalle.”

”Arviointiselostuksen mukainen hankealue (s. 287, kuva 105) levittäytyy maakuntakaavan tv-alueen merkintään nähden joka ilmansuuntaan siten, että hankealue on laajuudeltaan vähintään kaksinkertainen kaavamerkintään nähden. Toteutuessa edellä esitetyllä tavalla tulee arvioitavaksi maakuntakaavan ohjausvaikutuksen merkitys. Maakuntakaavan 2. vaiheessa on Honkamäki-Viidankankaan hankkeen osalta arvioitu tuulivoimaloiden teoreettiseksi määräksi 23 ja toteutettavissa olevien voimaloiden määräksi 15. Tämän kaltainen tarkastelu puuttuu YVA-selostuksesta, vaikka yhteysviranomaisen on lausunnossaan esittänyt, että kyseiseen asiaan tulisi selostuksessa kantaa.”

”Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan arviointiselostus on laadittu kohtuudella ja siinä on terveydensuojelun näkökulmasta käsitelty keskeisimpiä tuulivoimahankkeisiin yleisesti liittyviä riskejä sekä haittatekijöitä. Tarkastelua on kuitenkin tehty ainoastaan hankekohtaisesti ja paikallisella tasolla. Ongelmallista on, että kokonaisvaikutusten arviointi jää tässäkin hankekohtaiseksi, irralliseksi ja koko ajan muuttuvassa tilanteessa vaillinaiseksi. Lisäksi lähtötietoihin liittyy epävarmuuksia, jotka osaltaan heikentävät myös vaikutusten arvioinnin luotettavuutta. Aluehallintovirasto olisi toivonut, että selostuksessa olisi käsitelty hankkeen kannalta erityisen merkityksellistä arvioinnin osa-aluetta (yhteisvaikutukset) omana, erillisenä ja kokoavana osiona. Yhteisvaikutuksia on kyllä käsitelty osana yksittäisiä vaikutuksia, mutta näin toteutettuna yhteisvaikutusten arviointi jää pirstaleiseksi. Lisäksi yhteisvaikutusten arviointia ei ollut vastuutettu yhdellekään asiantuntijalle. Aluehallintovirasto pyytääkin kiinnittämään erityistä huomiota laajempaan kokonaiskuvaan, jota on kuvattu muun muassa tämän lausunnon kappaleessa ’Lähialueen hankkeet ja yhteisvaikutukset’. Yhteisvaikutukset ovat merkitykseltään niin suuria, ettei niitä voida kokonaisarviointin näkökulmasta jättää merkittävimpien negatiivisten vaikutusten osalta huomiotta. Aluehallintovirasto esitti ohjelmavaiheessa mielipiteenään, että maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa tulisi huomioida eri hankkeiden muodostaman kokonaisuuden merkitys ja mahdolliset yhteisvaikutukset aiempaa laajemmin. Voimassa olevan maakuntakaavan tulisi ohjata yleiskaavoitusta, mutta ilmeisesti hankkeita suunnitellaan alueille, joita ei ole maakuntakaavassa tv-alueiksi kaavoitettu tai hankkeiden rajaukset eivät noudata maakuntakaavojen tv-merkintöjä. Valmisteilla olevan alueiden käyttöä koskevan lain tavoitteena on saatujen tietojen mukaan yleispiirteistä maakuntakaavoitusta, jolloin kyseisen kaavatason ohjaus- ja oikeusvaikutteisuutta pyritään vähentämään ja lisäämään kaavatason joustoja. Aluehallintovirasto arvioi puutteeksi sen, että hanke-, suunnittelu- tai tuulivoima-alueen laajuutta ja sijoittumista suhteessa maakuntakaavamerkintöihin ei ollut selostuksessa erityisesti käsitelty. Viraston näkemyksen mukaan kaavoituksen osalta tulisikin huomioida maakuntakaavoituksen yleiset tavoitteet ja päämäärät, vaikka kaava ei olisi ajantasainen tai lainvoimainen. Tilanne muuttuu ongelmalliseksi haittojen ennaltaehkäisyn sekä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien näkökulmasta, jos maakuntakaavan ohjausvaikutusta pienennetään teollisen mittakaavan hankkeissa tai pienempiä hankkeita valmistellaan ainoastaan yleiskaavatasolla. Tätä voitaneen pitää eri hankkeiden yhteisvaikutusten sekä vaikutusten kokonaisarviointin näkökulmasta puutteellisena menettelytapana.”

”Aluehallintovirasto teki lausuntoa varten oman numeerisen yhteenvetonsa vaikutusten arvioinnista, koska se puuttui aineistosta. Kun huomioidaan, että asukaskyselyssä **yli puolet vastanneista ilmoitti vastustavansa hanketta, lienee perusteltua pohtia eri vaikutusten arvioinnin painotusta ja merkitystä kokonaisuuden kannalta.** Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota päätöksenteossa siihen, millaiseksi sosiaalinen hyväksyttävyyys muodostuu tehdyn arvioinnin pohjalta ja miten se vaikuttaa muiden hankkeiden kanssa tehtyyn yhteisvaikutusten arviointiin sekä laaja-alaisempaan ja kokonaisvaltaisempaan vaikutusten arviointiin hankealueen lähellä sekä hieman etäämpänä. **Vaihtoehtojen vertailun osalta on ilmeistä, että tämänkin hankkeen negatiiviset vaikutukset ovat lukumäärältään, vaikuttavuudeltaan sekä merkitykseltään selkeästi laajemmat ja suuremmat (lukumäärältään liki nelinkertaiset) kuin positiiviset**

vaikutukset. Mikäli varsinaisten vaihtoehtojen kanssa vertaillaan yhdessä myös sähkönsiirron vaihtoehtoja, korostuvat negatiiviset vaikutukset entisestään (lukumäärältään yli nelinkertaiset). Myös sosiaalisten vaikutusten osalta negatiiviset vaikutukset ovat määrältään ja merkittävyydeltään suuremmat kuin positiiviset vaikutukset. Kun huomioidaan myös kyselyyn vastanneiden yleinen mielipide hankkeesta ja sen toteuttamiskelpoisuudesta (vastaamattomuus on myös kannanotto) sekä eri hankkeiden todennäköiset yhteisvaikutukset alueella, olisi aluehallintoviraston näkemyksen mukaan hankkeen jatkosuunnittelussa ja päätöksenteossa syytä perehtyä kokonaisuuteen ja arvioida toteuttamiskelpoisuutta esitetystä muodosta laajemman kokonaisarviointin kautta. ” (Itä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualueen lausunto. s. 5-14. Kohteessa ”Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kooste Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen YVA- arviointiselostusta koskevista lausunnoista ja mielipiteistä, Sonkajärvi.” Liite 27).

Itä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue antanut lausunnon, jossa on huomioitu keskeisesti, että kaavaa luodessa ei ole huomioitu maakuntakaavaa sekä hankkeen kielteisiä vaikutuksia ei ole huomioitu riittävästi. Hankkeen aikana ei ole toteutettu numeerista yhteenvedoa vaikutusten arvioinnista. Hankkeen jatkosuunnittelussa olisi tullut toteuttaa yllä kuvattua kaltainen kokonaisarviointi, jolla olisi voitu arvioida hankkeen toteuttamiskelpoisuus päätöksenteossa. AVI on lausunnossaan tuonut ilmi, että kokonaisarviointia ei ole vastuutettu kenellekkään asiantuntijalle, joka on vakava puute.

Maakuntakaavassa todetaan, että tuulivoimaloiden maksimimäärä Honkamäki-Viidankankaan alueella on 23kpl. Toteutettavissa n. 15 kpl. Mielestämme näin suuri ero maakuntakaavan ja kaavoituksessa hyväksytyyn voimalamäärän välillä on vasten alueidenkäyttölakia.

”Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. ”

Nyt kuitenkin tuulivoimakaava toteutetaan kaksinkertaisena kuin maakuntakaava on ohjannut, vasten alueen asukkaiden ja maanomistajien toivetta, hyödyntäen pakkolunastuslakia.

Perustellussa päätelmässä 3.10.2024 ELY-keskus on todennut,

”Merkittäviä vaikutuksia ovat myös vaikutukset ihmisten asumisviihtyvyyteen melun- ja välkeivaikutusten osalta ja vaikutukset hankealueen luontoarvoihin. Voimaloiden lukumäärästä ja suunnittelusta korkeudesta johtuen hankkeella voidaan arvioida olevan todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia myös maisemaan. Maisemavaikutukset ovat merkittävimmät erityisesti Matkusjoen varren vesistömaisemaan. Kaavoitusvaiheessa on mahdollista vielä tarkastella, onko hankkeen maisemallisia vaikutuksia tarpeen lieventää voimaloiden lukumäärää vähentämällä ja/tai niiden enimmäiskorkeutta rajoittamalla.”

Kuitenkaan kaavoitusvaiheessa ei näin ole toimittu, vaan hanke on viety vasten paikallisten ihmisten tahtoa läpi suurimpana, rajoittamatta voimaloiden lukumäärää tai enimmäiskorkeutta.

Keskeinen ratkaistava asia on, onko Honkamäki-Viidankangas -tuulivoimahankkeessa osallistamisen lisäksi huomioitu asukkaiden mielipiteet sekä onko asukkailla ja muilla sidosryhmillä ollut tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa alueidenkäyttölain mukaisesti kaavaan. Nyt hanke on toteutettu ilman AVIn edellyttämää kokonaisarviointia, jossa olisi voitu tarkastella hankkeen toteuttamiskelpoisuutta. Mielestämme kaavaa hyväksyttäessä, asukkaiden ja muiden sidosryhmien kielteistä kantaa ei ole huomioitu riittävästi, aiheuttaen alueen asukkaille kohtuutonta haittaa toteuttamalla hanke isoimmalla toteuttamistavalla kuin mahdollista on ollut.

Alueidenkäyttölain 39 pykälän mukaan yleiskaavaa laadittaessa olisi tullut ottaa huomioon mm.

- mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen ympäristöön
- kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin
- ympäristöhaittojen vähentäminen
- rakennetun ympäristön maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen sekä
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Honkamäki-Viidankankaan osayleiskaava ei ole maakuntakaavan mukainen ja se on laadittu Alueidenkäyttölain 39 pykälän vastaisesti aiheuttaen alueen asukkaille kohtuutonta haittaa. Kaavan luonnissa ei ole toteutettu todellisuudessa asianomistajien kuulemista tai mahdollisuutta vaikuttaa kaavaan alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla.

3.1. Suuremman kaavavaihtoehdon hyväksyntä ilman asianomaisten huomioimista alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla

Kaavaselostuksen kohta 6.1.1 perustelee VE1 ja VE2 vaihtoehtojen väliltä tehdyn ratkaisun päätyä VE1 (31 voimalaa). Kyseinen materiaali saatavissa osoitteessa:

https://sonkajarvi.fi/media/kaavoitus/20251006_selostus_honkamakiviidankangastoyk_ehdotus2.pdf

sekä on toimitettu liitteenä 52.

”6.1.1 Kaavaratkaisun valinta ja perusteet sekä vaikutusten arviointi

Kaavaluonnosvaiheessa tutkittiin kaksi vaihtoehtoa (VE1 ja VE2), jotka pohjautuivat YVA- selostuksessa esitettyihin vaihtoehtoihin VE1 (31 voimalaa) ja VE2 (23 voimalaa). Kaavaluonnosvaihtoehtojen vaikutukset arviointiin osayleiskaavaprosessissa hyödyntäen asiantuntijalausuntoja, selvityksiä ja saatua palautetta.

Luonnosvaiheen jälkeen laadittavaan tuulivoimaosayleiskaavaehdotuksen sisältöön vaikutti hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn selostuksesta annettu perusteltu päätelmä sekä kaavaluonnoksesta saadut palautteet. Kaavaehdotuksen ratkaisuksi valikoitui luonnoksista vaihtoehto 1, josta kuitenkin poistettiin tuulivoimalat nro 10, 23 ja 24.”

Osayleiskaavan kohdassa 5.2.1 todetaan perustellun päätöksen huomioiminen muun muassa näin

” 5.2.1 YVA-menettelyn perustellun päätelmän huomioiminen

Valtaosa perustellussa päätelmässä esitetystä seikoista huomioidaan luvituksen yhteydessä. ”

Lisäksi tässä kohdassa oli taulukko, jossa kerrottiin toimenpiteitä vain muutamaan vähäpätöisempään perustellussa lausunnossa esille tulleeseen epäkohtaan. VE1 poistetusta kolmesta tuulivoimalasta vain yksi (nro 10) poistettiin kaavan laatijan toimesta. Numerot 23 ja 24 poistettiin kunnanvaltuuston toimesta yksittäisen edustajan esityksen pohjalta. Useamman tuulivoimalan poistaminen ei mennyt läpi kunnanvaltuustossa.

Toinen vaihtoehtojen välillä tehtyyn valintaan vaikuttanut asia on ollut kaavaluonnoksesta saadut palautteet. Näissä palautteista osassa todetaan, ettei oteta kantaa ja suurimmassa osassa joko vastustetaan kaavaa tai esitetään useamman tuulivoimalan poistamista kaavasta. Yhdessäkään palautteessa ei tueta VE1 tuulivoimalamäärää. Mielestämme tämä rikkoo alueidenkäyttölain edellyttämää asianomaisten mahdollisuutta osallistua kaavan valmisteluun.

”Kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, siten kuin jäljempänä tässä laissa säädetään.

*Kaavoja valmistelevien viranomaisten on tiedotettava kaavoituksesta sillä tavoin, että niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus seurata kaavoitusta ja **vaikuttaa siihen.** ” (Alueidenkäyttölaki)*

*”Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehtoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työnteekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), **on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun**, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.” (Alueidenkäyttölaki)*

Tuulivoimala-alue koostuu pääosin tuulivoimaloista ja niitä yhdistävästä tiestöstä. Tuulivoimaloiden määrällä on ratkaiseva vaikutus alueen kokoon ja kokonaisvaikutukseen lähialueen asukkaille (5 km säde). Nyt tämä päätös tuulivoimala-alueen koosta ja vaikutusten hyväksyminen on tehty vain yllä mainituilla

kahdella kriteerillä, joista kumpikin selkeästi puoltaa vähäisempää tuulivoimalamäärää eli VE2 mitä nyt 23.3.2026 hyväksytyssä osayleiskaavassa on. Hyväksytyssä kaavassa hyväksyttiin VE1.

Rakennuslupavaiheessa ei enää ratkaista voimaloiden määrää ja näin ollen osa perustellussa lausunnossa esille nostetuista riski- ja epäkohdista ei tule korjautumaan. Kaavan laatija on selkeästi pyrkinyt laatimaan kaavaselostuksen sellaiseksi, että siinä vähätellään haittoja, ja jopa erehdytetään kaavan lukijaa. Kaavan laadinnassa ei ole kuultu alueidenkäyttölain edeltämällä tavalla asianomaisia eikä täten kaava ole alueidenkäyttölain mukainen.

Sonkajärven kunnanvaltuusto on tehnyt päätöksensä 23.3.2026 hyväksyä Honkamäki-Viidankankaan osayleiskaavaan väärin perustein huomioimatta asianosallisia ja perehtymättä kaava-aineistoon. Päätös on kumottava, koska se rikkoo alueidenkäyttölakia ja paikallisten asukkaiden perustuslaillisia oikeuksia kotirauhasta (ääni, välke, maisema, asumismukavuus), kiinteistön arvon lasku, alueiden lunastus ja terveys.

4. Sähkönsiirtoreitin muuttaminen osayleiskaavaan ilman riittäviä selvityksiä ja kuulemisia

Honkamäki-Viidankangas-tuulivoimahankkeen osayleiskaava on hyväksytty Sonkajärven kunnanvaltuustossa alun perin 26.6.2025. Sittemmin kaava on hyväksytty uudelleen samanlaisena, 23.3.2026, ollen sisällöltään samanlainen. Valtuustonkokouksessa osayleiskaava on päätetty hyväksyä sellaisenaan, mutta sähkönsiirtoreitti pyritään alkuperäisistä suunnitelmista poiketen siirtämään kulkemaan eteläisen vaihtoehdon sijaan pohjoisen suuntaan, esimerkiksi Sukevan alueelle toteutettavalle sähköasemalle.

Osayleiskaavaan on sisällytetty hankkeen suunnitteluajankautana sähkönsiirron osalta vain ns. eteläinen vaihtoehto. Tämä vaihtoehto on kulkenut hankkeen eri arviointivaiheissa arvioitavana eri sidosryhmillä ja yhteysviranomaisella. Sähkönsiirtoreittiä koskien on tehty mm. luonto- ja ympäristöselvityksiä, jotta on voitu arvioida sähkönsiirron toteuttamiskelpoisuutta sekä sen vaikutuksia ympäristöön. Näitä selvityksiä on ohjannut YVA-laki (liite 49) sekä alueidenkäyttölaki.

Vaikka osayleiskaavassa on sähkönsiirtoreitti osoitettu ohjeellisesti, niin on kaavaan kuitenkin merkitty paikka sähköasemalle. Jos sähkönsiirtolinjaa lähdetään vetämään pohjoiseen, niin sähköasema on väärässä paikassa. Jos taas linja vedetään kaavaan merkityltä sähköasemalta pohjoiseen, niin sähkölinja tulee Matkusjoki varren asutuksen päälle, lisäten tuulipuiston kokonaisvaikutusta alueelle. Matkusjoki varsi jää jo nykyisellään kaavalla raskaasti tuulipuiston vaikutusten alle, eikä linjan aiheuttamaa lisäystä ole arvioitu mitenkään.

Mielestämme valtuuston päätös rikkoo alueidenkäyttö- sekä YVA-lakia, että kaavan tulisi perustua riittäviin selvityksiin. Nyt hankkeen uuden sähkönsiirtolinjauksen osalta ei ole tehty minkäänlaisia selvityksiä eikä sidosryhmiä, kuten alueen asukkaita, ole kuultu. Sähkönsiirto on keskeinen osa tuulivoimahanketta, joten sen vaikutukset olisi tullut selvittää ennen osayleiskaavan hyväksymistä. Nyt käytännössä osayleiskaavan hyväksynnässä, ei valtuutetuilla ole ollut tietoa siitä, millaisia vaikutuksia sähkönsiirtolinjalla on ympäristöön. Alueidenkäyttölaki edellyttää tuulivoimalta, että sen sähkönsiirto tulee olla mahdollista toteuttaa. Käytännössä tällä hetkellä kukaan ei tiedä mihin lopullinen sähkölinja tulee asettumaan ja onko nykyinen pohjoiseen vievä linja mahdollista toteuttaa millään tapaa.

Hyväksytyssä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa ei ole lopullisesti ratkaistu sähkönsiirron toteuttamistapaa eikä määritelty sähkönsiirtoreittiä. Tämä on vakava puute osayleiskaavan hyväksynnässä. Puutteellista kaavaa esitetään käytettäväksi suoraan rakennusluvan perusteena.

Alueidenkäyttölain 77 b §

”Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityiset sisältövaatimukset

Laadittaessa 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava siitä, että:

- 1)yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta alueiden käyttöä kyseisellä alueella;
- 2)suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön;
- 3)tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää”

Käytännössä osayleiskaavaa hyväksyessä, ei ole voitu varmistua siitä, että esimerkiksi tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää, jos eri selvitykset sähkönsiirron osalta puuttuvat täysin.

YVA- sekä alueidenkäyttölaki edellyttää eri sidosryhmien kuulemista sekä osallisuutta hanketta suunnitellessa. Hankkeen aikana on kuultu niin tuulivoimahankealueen kuin alkuperäisen eteläisen sähkönsiirtoreitin vaikutusalueella olevia yhteisöjä. Kuitenkin viimeisessä valtuustonkokouksessa, jossa osayleiskaava on hyväksytty, on sähkönsiirtoreitti päätetty siirrettävän täysin vastakkaiseen suuntaan, ilman, että käytännössä enää hankealueen pohjoispuolen asukkailla ja muilla sidosryhmillä olisi todellista mahdollisuutta vaikuttaa sähkönsiirtoreitin ja hankkeen toteutumiseen, kun osayleiskaava on hyväksytty. Hanketta on suunniteltu n. 3 vuotta, jolloin sähkönsiirtoreitin mahdollinen kulkeminen pohjoispuolen kautta olisi voitu selvittää asianmukaisella YVA- ja alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla ja sisällyttää arviointiin. Myös sidosryhmiä olisi tullut kuulla, jotta heillä olisi voinut olla mahdollisuus vaikuttaa asiaan.

Nykyisessä hyväksytyssä osayleiskaavan linjauksessa sähkönsiirtoreitin linjauksesta ole minkäänlaista varmuutta, joka herättää alueen asukkaissa ja maanomistajissa suurta epävarmuutta ja kysymyksen kunnanvaltuuston päätöksen laillisuudesta. Maanomistajilla ja muilla sidosryhmillä ei ole ollut minkäänlaista mahdollisuutta vaikuttaa sähkönsiirtoreittiin kaavan suunnitteluvaiheessa, jota mm. alueidenkäyttölaki sekä YVA-laki edellyttävät. Myös hankkeen kaikki arvioinnit ja selvitykset ovat käytännössä merkityksettömiä ja riittämättömiä osayleiskaavan hyväksymiseen, koska niissä on keskeisesti arvioitu hankealueen ja eteläisen sähkönsiirtoreitin vaikutuksia suhteessa ympäristöön.

Sähkönsiirto on sisällytetty hankkeen suunnitteluajana kaikkiin arviointivaiheisiin sen vaikutuksilta, joten on selkeä puute, että osayleiskaava on voitu hyväksyä täysin uudella sähkönsiirtoreitillä ilman riittäviä, laissa edellytettyjä selvityksiä. Sähkönsiirtolinjalla on merkittävä vaikutus alueen maankäyttöön, joten muutettuun sähkönsiirtoreittiin olisi tullut tehdä YVA- sekä alueidenkäyttölait edellyttämät selvitykset ennen osayleiskaavan hyväksyntää. Käytännössä osayleiskaava on hyväksytty sähkönsiirron osalta ilman eri sidosryhmien kuulemista sekä riittäviä selvityksiä ja on täten lainvastainen alueidenkäyttölakiin ja YVA-lakiin vedoten.

5. Melumallinnuksen puutteellisuus

Perustellussa päätelmässä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristöministeriö nostaa esille seuraavaa

”Yhteysviranomaisen nostaa esille melumallinnusten osalta seuraavia huomioita ja epävarmuustekijöitä: Hankkeen melumallinnus ei vastaa hankekuvauksessa esitettyä voimalan enimmäiskokoa (enintään 14 MW) vaan melumallinnus on tehty 6,5 MW voimaloille. Tämä voi johtaa virheellisiin arvioihin melun vaikutuksista ympäristöön. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on tärkeää, että melumallinnukset tehdään mahdollisimman tarkasti ja ne vastaavat todellisia olosuhteita, jotta voidaan varmistaa luotettavat ja hyväksyttävät tulokset. Mikäli melumallinnus ei vastaa todellista tilannetta, se voi lisätä asukkaiden huolta ja vastustusta hanketta kohtaan. Molempien hankevaihtoehtojen meluselvityksessä on hieman ristiriitaisesti todettu, että epävarmuus tarkastelussa ja ohjeistuksessa on sisällytetty laskennassa käytettyyn tuulivoimaloiden melupäästön takuuarvoon, jolloin mallinnustuloksia voidaan suoraan verrata suunnitteluohjeistukseen ilman erillistä epävarmuustarkastelua. Meluselvitysten sivulla 10 kuitenkin todetaan, että ”dokumenttia varten turbiinityypin N175 testimittauksia ei ollut saatavilla. Esitetyt melutasot perustuvat aerodynaamisella mallilla laskettuihin arvioihin.” Takuuarvoa ei ole esitetty dokumentissa IEC 61400-14 standardin määrittämällä tavalla ja meluselvityksessä todetaan, että ”tuulivoimaloiden melun impulssimaisuuteen tai amplitudimodulaatioon liittyvää sanktiota ei ole käytetty mallinnuksessa”. Edellä mainittuun liittyen lukijalle voi jäädä epäselväksi, mitä epävarmuuksia tämä tuo mallinnukseen. Epävarmuudet ovat aina tarpeen todeta selvityksessä. Meluselvityksissä molempien hankevaihtoehtojen osalta todetaan, että valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) mukainen 40 dB(A):n ohjearvo ei ylitä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston lähialueen asuin- ja lomarakennuksien kohdalla kummankaan sijoitussuunnitelman tilanteessa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan mallinnustulosten esittämisessä desibelit tulee pyöristää kokonaisluvuiksi, jolloin näyttää, että melun keskiäänitaso (L_{aeq}) on useamman altistuvan kohteen kohdalla 40 dB (reseptoripisteet R3, R4, R6 ja R19). Tämä sama huomio toistuu myös melun yhteisvaikutusten arviointituloksissa taulukossa 9.” (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristöministeriö. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahanke. Perusteltu päätelmä. s. 29-31. Liite 32.)

Kaavan hyväksymiseen liitetty päivitetty melumallinnus on toteutettu 9.12.2024. Melumallinnus liitteenä 35. Päivitettyssä melumallinnuksessa ei ole käytetty vielääkään asianmukaista turbiinityyppiä, joka voi yhteysviranomaisen mukaan johtaa virheellisiin arvioihin melun vaikutuksesta ympäristöön. Melumallinnus on toteutettu hyväksytyssä kaavaselostuksessa 6,5 MW tuuliturbiinilla. Hankkeen yksikkötehoksi on merkitty enintään 14 MW, joka on yli puolet suurempi teho, kun melumallinnuksissa on käytetty. Tämä on vakava puute melumallinnuksen luotettavuuden kannalta.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan desibelit tulisi pyöristää kokonaisluvuiksi. Kun luvut pyöristetään, kaavan hyväksymiseen liitettyssä melumallinnuksessa (liite 32) 3 rakennuksen kohdalla melutaso ylittää 40dB, joka rikkoo Valtioneuvoston asetusta tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista. Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista liitteenä 37. Asetus edellyttää, että yöajan ulkomelutaso jää alle 40dB.

Valtuuston 26.5.2025 hyväksymässä kaavaselostuksessa (s. 96-97. Liite 36) on tuotu esiin, että 3 rakennuksen kohdalla melutaso on 39,7. Kun huomioidaan perustellussa päätelmässä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristöministeriön tuoma kanta, tulisi luku pyöristää kokonaisluvuksi. Hyväksytyssä kaavassa 3 rakennuksen osalta yöajan ulkomelutason 40 dB suojaraja ylittyy, joka on vasten valtioneuvoston asetusta ja täten rikkoo asetusta tuulivoimaloille asetetuista melurajoista.

”Ympäristöministeriön asetuksen 796/2017 mukaan uudisrakennusten ulkovaipan ääneneristyksen on oltava vähintään 30 dB. Jos tuulivoimaloiden aiheuttama ulkomelutaso alittaa 40 dB(A), niin sisämelutaso pysyy uudisrakennuksilla selkeästi toimenpiderajan alapuolella. Vanhemmat rakennukset eivät kuitenkaan välttämättä toteuta uuden asetuksen vaatimustasoa.” (Sweco. Melumallinnus. Liite 35.)

Melumallinnuksessa käytettäessä asianmukaisempaa tuuliturbiinityyppiä, on erityisen todennäköistä, että 40dB ylittyy alueen rakennuksien pihapiirissä. On ilmeistä myös, että alueen rakennuskanta ei ole nykyisten rakennusvaatimusten mukaista, joka tulisi ottaa huomioon melumallinuksissa mitattaessa sisämelun keskiäänitasoa. Melumallinuksissa jätettäessä huomioimatta alueen vanha rakennuskanta, on mahdollista, että sisämelun sallittu keskiäänitaso ylittyy, joka aiheuttaa ilmeisen riskin terveyshaitasta. Tuulivoimalakaavan toteutuessa, on huomattavaa, että melunhaitta on ilmeisen pitkäkestoinen, tuulivoimalan eliniän, arvioidusti noin 30 vuoden ajan. Merkittävää on myös se, että haittaa ei voi vähentää merkittävästi, jolloin on tärkeä, että hyväksytyssä kaavassa noudatetaan ohjeistusta melusta.

6. Osayleiskaavan tieliikenne- ja maastoliikennelain vastainen moottorikelkkareitti

Honkamäki-Viidankangas-tuulivoimahankealueella kulkee Sonkajärven kunnan moottorikelkkareitti, joka on aiemmin kulkenut osittain nyt suunnitellulla tuulivoima-alueella. Uuteen Honkamäki-Viidankangas-osayleiskaavaan reitti on sisällytetty ohjeelliseksi. Hyväksytty kaavakartta liitteenä 30. Reitti kulkee uudessa, hyväksytyssä osayleiskaavassa yli 2 kilometriä yksityisellä Honkamäntiellä, jonka varrella on useita maanomistajia. Honkamäki-Viidankangas-osayleiskaavaan sisällytetty moottorikelkkareitti on lainvastainen, koska Honkamäentie on tarkoitettu moottoriliikennekäyttöön. Honkamäntiellä liikennöi mm. tukkirekkoja, kivirekkoja, traktoreita ja henkilöautoja. Tien varrella on metsätalouden lisäksi myös asutusta. Moottorikelkkailu Honkamäntiellä vaarantaa tieliikennelakia.

Moottorikelkkailuun sovelletaan tieliikennelakia ja maastoliikennelakia. Moottorikelkkailu on sallittu virallisilla moottorikelkkailureiteillä ja maanomistajan luvalla muualla maastossa. Moottorikelkka on maastoajoneuvo, jonka ensisijainen käyttö on maastossa ajaminen. Tieliikennelain mukaan moottorikelkalla saa ajaa tiellä vain poikkeustapauksissa, kuten tien tai sillan ylityksen yhteydessä, tai jos maastossa liikkuminen on kohtuuttoman vaikeaa.

Tieliikennelaki ja maastotielaki liitteinä 33 ja 34.

Viitaten Maastotieliikennelakiin

”1 §Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinoille, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta.”

”16 §Moottorikelkkailureitin perustaminen

Moottorikelkkailureitti perustetaan lainvoimaisen reittisuunnitelman perusteella joko reittitoimituksessa tai maanomistajan ja reitin pitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella. Moottorikelkkailureittiä ei saa perustaa, jos sen käyttämisestä aiheutuisi luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinoille, maa- ja metsätaloudelle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle huomattavaa haittaa. Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa riippumatta maa-alueen tai vesialueen omistajan tai haltijan suostumuksesta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu maa-alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa. Moottorikelkkailureitistä kiinteistölle, maa-alueen omistajalle tai haltijalle, poronhoidolle tai ammattimaiselle kalastukselle aiheutuva vahinko ja haitta on reitin pitäjän korvattava.”

Moottorikelkkareitin sijoittamista ohjaa ensisijaisesti maastoliikennelaki jonka 4 §:n 1 momentin mukaan moottorikelkalla saa ajaa maastossa vain maanomistajan luvalla ja 13 §:n mukaan merkityllä moottorikelkkailureitillä. Lisäksi 5 §:ssä säädetään, että maastoliikennettä saa harjoittaa vain, jos se ei aiheuta vahinkoa luonnolle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle.

Reitti sijoittuu alueelle, jolla on osoitettu tuulivoimaloita (esim. tv-15), ja se kulkee luonnonarvoiltaan herkän lähteen läheisyydessä. Kaavaselostuksessa ei ole esitetty reitin vaikutusarviointia eikä täten sen toteuttamiskelpoisuutta ole selvitetty. Tämä on vastoin alueiden käyttölain 9 §:ää ja 54 §:ää (liite 14), jotka edellyttävät kaavan vaikutusten selvittämistä ja maankäytön yhteensovittamista.

Vaikka reitti on osoitettu ohjeellisena, sen sisällyttäminen oikeusvaikutteiseen osayleiskaavaan ilmaisee kunnan tahdon osoittaa reitti tiettyyn sijaintiin ja ohjaa siten tulevaa maankäyttöä sekä reitin virallistamisprosessia. Tämä vaikuttaa maanomistajien oikeudelliseen asemaan ja on näin ollen valituskelppoinen osa kaavaa. Kaavassa ei ole esitetty, että Toivakkokosken yksityistien tiekunnalta olisi

pyydetty lausuntoa reitistä, eikä maanomistajien suostumuksia ole osoitettu olevan olemassa. Näin ollen kaavan osoittama reitti ei perustu lailliseen lupaan eikä sen toteuttamiskelpoisuutta tai toteuttamisedellytyksiä ole selvitetty.

Tässä tapauksessa kaavan osoittama moottorikelkkareitti voi lisätä merkittävästi tien käyttöä, erityisesti talviaikaan, mikä voi aiheuttaa haittaa metsäkuljetuksille ja muulle elinkeinotoiminnalle.

Lisäksi hallintolain (434/2003) 6 §:ssä (liite 28) säädetään hallinnon oikeusperiaatteista, joiden mukaan viranomaisen on toiminnassaan noudatettava mm. tasapuolisuuden, objektiviteetin ja suhteellisuuden periaatteita sekä hyvän hallinnon vaatimuksia. Tien käyttöä koskeva ratkaisu ilman osakkaiden kuulemista rikkoo näitä periaatteita ja aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta.

Reitin sijainti herkkien luontoarvojen ja turvallisuusriskien kannalta korostaa arviointipuutteiden merkittävyyttä. Reitti kulkee esimerkiksi mahdollisesti Metsälain 10 §:n tarkoittaman suuren lähteen läheisyydessä (lähde sijaitsee voimaloiden 11 ja 13 sekä Toivakkokosken yksityistien välissä). Lähin tuulivoimala (nro 15) sijaitsee vain noin 450 metrin päässä tiestä. Moottorikelkkailun vaikutukset lähteen suojavyöhykkeelle, alueen luontoarvoihin ja turvallisuuteen on jätetty kokonaan arvioimatta.

Koska reitin sijoittamista ei ole käsitelty tiekunnan tai maanomistajien kanssa, eikä sen vaikutuksia luontoarvoihin, turvallisuuteen tai elinkeinotoimintaan ole selvitetty, kyseessä on kaavallinen virhe. Näin ollen kaava ei täytä alueiden käyttölain 9 §:n tai 54 §:n (liite 14) edellyttämiä vaatimuksia vaikutusten arvioinnista ja maankäytön yhteensovittamisesta.

7. Sonkajärven kunnan teknisenjohtajan [REDACTED] ja rakennustarkastaja [REDACTED] esteellisyys ja hallintolain vastainen menettely päätöksenteossa

Sonkajärven kunnanhallitus on nimennyt kaavoitustoimikunnan 26.6.2023. Toimikunnan puheenjohtajaksi on nimetty tekninen johtaja [REDACTED] ja sihteeriksi rakennustarkastaja [REDACTED]. Näiden lisäksi toimikuntaan kuuluu neljä kunnanhallituksen nimeämää jäsentä ja kaksi varajäsentä. Kaavoitustoimikunta esittelee kaavojen hyväksymisen tai hylkäämisen kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle päätettäväksi.

Kaavoitustoimikunnan kokouksessa 22.1.2025 paikalla olivat

[REDACTED] Puheenjohtaja, esittelijä, tekninen johtaja
[REDACTED] jäsen
[REDACTED] jäsen
[REDACTED] jäsen
[REDACTED] jäsen
[REDACTED] jäsen, pöytäkirjanpitäjä, rakennustarkastaja
[REDACTED] ympäristöjohtaja
[REDACTED] kunnanjohtaja
[REDACTED] kunnanhallituksen puheenjohtaja
[REDACTED] kunnanvaltuuston puheenjohtaja

Kokouksessa käsiteltiin Honkamäki-Viidankangas kaavaehdotusta, joka pohjautui kaavaluonnokseen. Kaavaluonnosvaiheessa valmistelussa oli mukana kolme vaihtoehtoa; VE1 31 tuulivoimalaa, VE2 23 tuulivoimalaa ja VE0 hanketta ei toteuteta. Kyseisessä kokouksessa valmistelija, eli tekninen johtaja [REDACTED] esitteli kaavaehdotuksen. Kaavaehdotuksessa oli mukana hänen esityksessään enää VE1 eli 31 tuulivoimalaa sisältävä kaava. Hän ei tuonut kaavaehdotukseen VE2, vaikka alueen asukkaat ja asianomaiset ovat jättäneet toistuvasti kielteisen kantansa hanketta kohtaan eri kyselyissä. Kokouksessa [REDACTED] esitti, että kaavasta poistetaan viisi (5) tuulivoimalaa. Esitys ei saanut kannatusta. Ennen asian käsittelyä [REDACTED] oli ilmoittanut olevansa jäävi ja oli poistunut paikalta. Kaksi paikalle jäänyttä jäsentä, eikä myöskään sihteerinä toiminut [REDACTED] kannattaneet [REDACTED] esitystä, niin voimaloita ei vähennetty kaavaehdotuksesta. Päätöksentekoon siis osallistui vain kaksi kunnallisvaaleissa ehdolla ollutta henkilöä. Paikalla olleilla kunnanjohtajalla, kunnanvaltuuston puheenjohtajalla, kunnanhallituksen puheenjohtajalla ja ympäristöjohtajalla ei ollut kokouksessa äänivaltaa.

Myöhemmin Sukevalla järjestetyssä yleisötilaisuudessa 13.3.2025 tekniseltä johtajalta kysyttiin, kuka on päättänyt, että kaavaehdotukseen on otettu maksimimäärä tuulivoimaloita, hän vastasi, että hän itse. Kysymykseen, miksi ei voitaisi toteuttaa pienempää määrää, hän sanoi, että harmittaisi yksityisten maanomistajien puolesta, jotka ovat tehneet vuokrasopimuksen, sillä he menettäisivät vuokratulot.

https://dynasty.sonkajarvi.fi/D10_SonkaInternet/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting&id=2025150

Kaavoitustoimikunnan kokouksessa 7.5.2025 paikalla olivat

██████████ Puheenjohtaja, esittelijä, tekninen johtaja

██████████ jäsen

██████████ jäsen

██████████ jäsen

██████████ jäsen, pöytäkirjanpitäjä, rakennustarkastaja

██████████ ympäristöjohtaja

██████████ varajäsen

██████████ kunnanjohtaja

██████████ kunnanhallituksen puheenjohtaja

Tekninen johtaja ██████████ oli valmistellut kokouksessa käsitellyn Honkamäki- Viidankangas tuulivoimaosayleiskaavan kaavaehdotuksen ja esitteli asian. Kaavaehdotuksesta oli tullut 40 muistutusta, jossa vastustettiin kaavaehdotusta tai vähintäänkin vaadittiin tuulivoimaloiden määrän vähentämistä. Kokouksessa ██████████ esitti, että Honkamäki-Viidankangas kaavaehdotus palautetaan kaavaluonnosvaiheeseen ja edetään VE 2; 23 tuulivoimalaa mukaisesti. Esitystä kannatti ██████████. Ehdotuksesta äänestettiin, jolloin jäsen ██████████ ja varajäsen ██████████ eivät kannattaneet ehdotusta. Lisäksi äänesti pöytäkirjan pitäjä (rakennustarkastaja) ██████████, sekä tekninen johtaja ██████████. ██████████ esitys kaatui äänin 2 puolesta 4 vastaan. Toisin sanoen Sonkajärven kunnan tekninen johtaja ensin valmisteli kokoukseen kaavaehdotuksen VE 1 mukaisesti. Sen jälkeen esitteli asian kaavoitustoimikunnalle ja lopuksi äänesti itse valmistelemansa, esittelemänsä oman esityksensä puolesta. Samoin myös Sonkajärven kunnan rakennustarkastaja osallistui kunnalliseen päätöksentekoon ilman todellista virantuomaa tarvetta.

https://dynasty.sonkajarvi.fi/D10_SonkaInternet/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting&id=2025182

Eryteisesti ██████████ ja myös ██████████ toiminta on rikkonut hallintolakia (28§, kohta 4 ja hallintolaki 28§, kohta 7) ja hallintolain 2 luvussa säädetyn hyvän hallinnon periaatteita.

”Henkilö on esteellinen palvelussuhde- ja toimeksiantosuhtejäävin perusteella, jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa (hallintolaki 28§, kohta 4).”

Henkilö on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu. (hallintolaki 28§, kohta 7.)

”Esteellisyys syntyy kuitenkin, jos luottamushenkilö on kunnan viranhaltijana asian käsittelyn aiemmassa vaiheessa esitellyt tai muuten vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa. Vastaavalla tavalla käsittely tarkoittaa lähinnä sitä, että henkilö on valmistellut asiaa tai voinut vaikuttaa sen valmisteluun. Laki siis kieltää asian käsittelyn kahdessa eri ominaisuudessa: viranhaltijana asiaa käsitellyt ei voi käsitellä sitä enää luottamushenkilönä.” (Kuntaliitto. Liite 29.)

Hallintolain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista. Niihin kuuluvat muun muassa hallinnon oikeusperiaatteet, jotka ohjaavat viranomaisen päätösharkintaa ja muuta asian käsittelyä. Hallinnon oikeusperiaatteita on muun muassa:

-luottamuksensuojaperiaate, joka on ennen muuta yksilön suojaa julkista valtaa vastaan ja antaa yksityiselle oikeuden luottaa viranomaisen toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen.

Puolueettomuus vaarantuu siinä, että teknisen johtajan osayleiskaavan valmistelu suosii yksityisiä tuulivoimayhtiöille maansa vuokranneita maanomistajia, vaikka alueen asukkaat ovat monin eri tavoin muistutuksia laatimalla luottaneet siihen, että meitä kuunnellaan ja osayleiskaava laaditaan niin, että haittavaikutukset minimoidaan. Sonkajärven kunnan toiminta on ollut tuulivoimakaavoituksessa hyvän hallinnon oikeusperiaatteiden vastaista. Tuulivoimakaavoituksen edetessä useassa yleisötilaisuudessa kunnan johtaja [REDACTED] on todennut kritiikkiin, että tuulivoimaloiden määrää voidaan vähentää kaavoituksen edetessä. Kuitenkin perustamalla kaavoitustoimikunnan päätöksenteko ketjuun siten, ettei kunnanvaltuutetuilla ole todellista mahdollisuutta vaikuttaa kaavan sisältöön, on suosinut tässä hankkeessa Pohjan Voima OY:n hankekehitysyhtiötä paikallisten asukkaiden kustannuksella.

Sonkajärven kunnan tekninen johtaja [REDACTED] ja rakennustarkastaja [REDACTED] ovat esteellisenä henkilönä osallistunut Sonkajärven kunnan päätöksentekoon, joka rikkoo Hallintolain 28 § 4 momentin kohtaa. He ovat toimineet myös hallintolain hyvän hallinnon perusteiden vastaisesti.

Sonkajärven kunnan tekninen johtaja [REDACTED] on toiminut vastoin hallinnon oikeusperiaatteita ja esteellisenä henkilönä osallistunut Sonkajärven kunnan päätöksentekoon, joka rikkoo Hallintolain 28 § 7 momentin kohtaa. Myös tällöin Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 pykälä 9 on lainvastainen.

Liitteet

Liite 1. <https://sonkajarvi.fi/media/tekninen/kunnanvaltuuston-23-3-2026-poytakirjanote-3-honkamaki-viidankankaan-tuulivoimayleiskaavan-kaavaehdotus.pdf?v=zwOoLNWX4hrvvqIQxY4N2Xb2bNLMSnI5ISjtq8E1EU>

Liite 2. Suomen ympäristökeskus. Aapasuot. Saatavissa osoitteessa: https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/7310_Aapasuot.pdf

Liite 3. Sweco. Natura-arvioinnin tarveharkinta. Saatavissa osoitteessa: https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Liite%2027.%20Natura-arvioinnin_tarveharkinta_Vahtisuo%202024.pdf

Liite 4. Tiivistelmä Natura 2000 -alueen suojeluperusteista. Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät. Saatavissa osoitteessa: <https://paikkatieto.ymparisto.fi/natura/2018/tiivistelmat/FI0600014.pdf>

Liite 5. Natura-tietolomake. Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät. Saatavissa osoitteessa: <https://paikkatieto.ymparisto.fi/natura/2018/tietolomakkeet/FI0600014.pdf>

Liite 6. Sonkajärven Honkamäki–Viidankankaan tuulivoimapuiston lintujen syysmuuttoselvitys 2023. Saatavissa osoitteessa: <https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Liite%2012.%20Lintujen%20syysmuuttoselvitys%202023.pdf>

Liite 7. Sonkajärven Honkamäki–Viidankankaan tuulivoimapuiston lintujen kevätmuuttoselvitys 2023. Saatavissa osoitteessa: <https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Liite%2011.%20Lintujen%20kev%C3%A4tmuuttoselvitys%202023.pdf>

Liite 8. Sonkajärven Honkamäki–Viidankankaan tuulivoimapuiston muuttolintujen törmäysmallinnus 2023. Saatavissa osoitteessa: <https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Liite%2013.%20Muuttolintujen%20to%CC%88rma%CC%88ysmallinnus%202023.pdf>

Liite 9. Luonnonsuojelulaki. Saatavissa osoitteessa: <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2023/9>

Liite 10. Metsähallitus. Sivu 6. Kunta- ja viranomaislausunnot sekä yhteisöjen mielipiteet. Saatavissa osoitteessa: https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Liite_Yhteenvetokooste_lausunnot_ja_mielipiteet_HONKAMAKVIID_AO.pdf

Liite 11. EUn luontodirektiivi. Saatavissa osoitteessa: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>

Liite 12 Euroopan tuomioistuin. C-127/02, Waddenzee. Saatavissa osoitteessa: <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=49452&pageIndex=0&doclang=FI&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=661347>

Liite 13 KHO:2021:60. Saatavissa osoitteessa: <https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1620285558369.html>

Liite 14 Alueidenkäyttölaki. Saatavissa osoitteessa: <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/1999/132>

Liite 15 KHO:2023:70. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1688097570090.html>

Liite 16 KHO:2021:60. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1620285558369.html>

Liite 17 KHO:2020:3. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1579161739031.html>

Liite 18 Alueidenkäyttölaki. Saatavissa osoitteessa:

https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/1999/132#chp_3_sec_22_heading

Liite 19. Lintudirektiivi. Saatavissa osoitteessa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A31979L0409&from=FI>

Liite 20. Valtioneuvoston asetus luonnonsuojelusta. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2023/1066>

Liite 21. Sweco. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Saatavissa osoitteessa:

https://www.sonkajarvi.fi/media/kaavoitus/liite-1_oas_tark20250206.pdf

Liite 22. Sweco. Suurpetoselvitys. Saatavissa osoitteessa: https://www.sonkajarvi.fi/media/kaavoitus/liite-7j-suurpetoselvitys_2024_susireviiripaivitys_tark.pdf

Liite 23. Sweco. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaava. Vastineraportti. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.sonkajarvi.fi/media/tekninen/tekninen-2025/honkamaki-viidankankaan-tuulivoimayleiskaava-liite-8-laatimisvaiheen-kuuleminen-vastine.pdf>

Liite 24. KHO:2023:70. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1688097570090.html>

Liite 25. KHO:2019:160. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1576147951912.html>

Liite 26. Luontoselvitysten ja niiden luontovaikutusten arviointi – Opas tilaajalle ja viranomaiselle -julkaisun (Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021). Katariina Mäkelä ja Päivi Salo. Saatavissa osoitteessa:

https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/SYKEra_47_2021_Luontoselvitykset%20ja%20luontovaikutusten%20arviointi.pdf

Liite 27. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kooste Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen YVA- arviointiselostusta koskevista lausunnoista ja mielipiteistä, Sonkajärvi. Saatavissa osoitteessa:

https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/KOOSTE~1_0_0.PDF

Liite 28. Hallintolaki. Saatavissa osoitteessa: <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2003/434>

Liite 29. <https://www.kuntaliitto.fi/laki/kunnan-paatokseteko/esteellisyys/esteellisyysperusteet-kunnan-muut-luottamushenkilot>

Liite 30. Hyväksytty kaavakartta.

https://www.sonkajarvi.fi/media/kaavoitus/20250507_honkamakiviidankangasoyk_hyvaksytty.pdf

Liite 31. Sonkajärven kaavoitustoimikunnan pöytäkirjat.

https://dynasty.sonkajarvi.fi/D10_SonkaInternet/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetings&id=6

Liite 32. Elinkeino- liikenne- ja ympäristöministeriö. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahanke. Perusteltu päätelmä. Saatavissa osoitteessa:

https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Perusteltu%20p%C3%A4%C3%A4telm%C3%A4%20Honkam%C3%A4ki-Viidankangas_0_1.pdf

Liite 33. Tieliikennelaki. Saatavissa osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2018/729>)

Liite 34. Maastotielaki. Saatavissa osoitteessa: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1995/1710>)

Liite 35. Melumallinnus. Päivitetty versio 9.12.2024. Saatavissa osoitteessa:

https://www.sonkajarvi.fi/media/kaavoitus/liite-5_meluvalkeselvitys_2024_tark.pdf)

Liite 36. Hyväksytty kaavaselostus, kunnanvaltuusto 26.5.2025. Saatavissa osoitteessa:

(<https://www.sonkajarvi.fi/media/tekninen/tekninen-2025/honkamaki-viidankankaan-tuulivoimayleiskaava-hyvakstyty-kaavaselostus.pdf>)

Liite 37. Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista. Saatavissa osoitteessa:

<https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2015/1107#OT2>

Liite 38. Sonkajärven kunnan toimielimet ja niiden pöytäkirjat alkaen 2023. Saatavissa osoitteessa:

https://dynasty.sonkajarvi.fi/D10_SonkaInternet/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting_frames)

Liite 39. Sonkajärven kunnan toimielimet ja niiden pöytäkirjat vuoteen 2022 asti. Saatavissa osoitteessa:

https://dynasty.sonkajarvi.fi/SonkaInternet/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting_handlers&id=

Liite 40. Ahlman, S. 2023: Sonkajärven Honkamäki–Viidankankaan tuulivoimapuiston nisäkkäiden lumijälkilaskennat 2023. Ahlman Group Oy. Saatavissa:

<https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Liite%2026.%20Nis%C3%A4kk%C3%A4iden%20lumij%C3%A4kilaskennat%202023.pdf>

Liite 41. Sweco. Liito-oravaselvitys. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Liite%2020.%20Liito-oravaselvitys.pdf>

Liite 42. Metsähallitus: Tuulivoima ja luonnon monimuotoisuus. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.metsa.fi/vastuullinen-liiketoiminta/tuulivoima/tuulivoima-ja-luonnon-monimuotoisuus/>

Liite 43. Yhteysviranomaisen lausunto Honkamäki-Viidankankaan tuulipuiston ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Liite%201.%20Yhteysviranomaisen%20lausunto%20Honkam%C3%A4ki-Viidankankaan%20YVA-ohjelmasta.pdf>

Liite 44. Sonkajärven kunta. Honkamäki-Viidankangas tuulivoimaosayleiskaava. Vastineraportti 28.4.2025.

Saatavissa osoitteessa: <https://www.sonkajarvi.fi/media/tekninen/tekninen-2025/honkamaki-viidankankaan-tuulivoimayleiskaava-liite-11-ehdotusvaiheen-kuuleminen-vastine.pdf>

Liite 45. Suomen Lajitietokeskus. Liito-orava havainnot kartalla. Saatavissa osoitteessa:

https://laji.fi/observation/map?target=MX.48243&countryId=ML.206&recordQuality=EXPERT_VERIFIED,COMMUNITY_VERIFIED,NEUTRAL&needsCheck=false

Liite 46. Metsälaki. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/1996/1093/ajantasa/2023-04-21/fin>

Liite 47. Vesilaki. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/2011/587/ajantasa/2024-12-19/fin>

Liite 48. Ympäristönsuojelulaki.

<https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/2014/527/ajantasa/2025-04-25/fin>

Liite 49. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2017/252>

Liite 50. Sonkajärven kunnanvaltuuston pöytäkirja 26.5.2025. Pykälä 37.

https://dynasty.sonkajarvi.fi/D10_SonkaInternet/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2025187-7

Liite 51. Yhteysviranomaisen eli Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausunto 25.10.2023. Saatavissa osoitteessa:

<https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Liite%201.%20Yhteysviranomaisen%20lausunto%20Honkam%C3%A4ki-Viidankankaan%20YVA-ohjelmasta.pdf>

Liite 52. Honkamäki-Viidankangas kaavoitusselotus. Saatavissa osoitteessa:

https://sonkajarvi.fi/media/kaavoitus/20251006_selostus_honkamakiviidankangastoyk_ehdotus2.pdf

Sonkajärvellä 27.4.2026

